

galicia

XUNTA DE GALICIA

WAAR MOET JE IN IEDER GEVAL NAAR TOE? | 7 - 20
TIEN ERVARINGEN IN GALICIË | 21- 68
MEER GALICIË | 69 - 85

galicia

Vroeger werd gezegd dat de wereld eindigde bij onze kustlijn. Daar ligt de Atlantische Oceaan waarvan men dacht dat die oneindig was. Maar voordat je je in deze enorme watermassa verliest, nodigen we je uit om op ontdekking te gaan in een universum waar alle vijf zintuigen op een bijzondere manier geprikkeld worden.

In de loop van de geschiedenis hebben vele volkeren geprobeerd om ons land te veroveren. Vanwege de mysteries en mirakels die alomtegenwoordig zijn, hebben net zoveel de strijd weer op moeten geven en besloten om dan maar te blijven.

Stenen zijn een belangrijk getuige

van deze roerige geschiedenis, denk aan de **petrogliefen** en de **dolmens**, de prachtige muren uit de Romeinse tijd en de talrijke castros (versterkte nederzettingen uit de tijd van de Kelten). Langzamerhand rezen er indrukwekkende **kloosters** en **kathedralen** op en tenslotte werd het meesterwerk in **Santiago de Compostela** gebouwd.

Dit is het toevluchtsoord dat we bieden aan **pelgrims** die vanuit de hele wereld aankomen om zich te laten zuiveren door het grootstewierookvat ter wereld, de Botafumeiro. Vermoeid arriveren zij na hun tocht langs de **Camino de Santiago** (de pelgrimsroute naar Santiago de Compostela, ook wel Sint

Jacobsroute of Jacobsweg genoemd), die voert langs oneindige, in nevel gehulde groene bossen en weilanden vol koeien. Ook komt hun wandeling langs akkers vol met landbouwers, die samen met de (schelpdier)vissers als geen ander symbool staan voor inspanning en zware arbeid.

Dankzij hen kunnen we onze bezoekers bekoren met de **heerlijkste lekkernijen**. In de wilde oceaan groeien de lekkerste **eendenmosselen** en in de rustige rias vinden we **mosselen**, **sint-jakobsschelpen** en **andere schelpdieren**. Een ría is een rivierdal dat uitmondt in zee, aan uitslijting onderhevig is en gedeeltelijk door zee overstromd wordt.

De heerlijkste **inkvisgerechten** worden in het binnenland gemaakt en daar vinden we ook de beste **kazen**, **raapstelen**, aardappels en broden.

In Galicië maken we **empanadas** van maismeel en verwerken we kokkels, schelpdieren en alles wat rent, vliegt of zwemt in stoofpotten, omeletten en zeebanketschotels, die we mariscada's noemen. We maken ook heerlijke sardienen met de enige echte **Padrón-pepers** (beschermde oorsprongsbenaming: Pementos de Herbón), roosteren **kastanjes** en serveren gevulde **spinkrabben**. Onze chef-koks staan bekend om hun innovatieve kooktechnieken, waarmee ze prachtige gerechten maken op basis van natuurlijke producten.

O Ribeiro, Ribeira Sacra, Rías Baixas, Valdeorras en Monterrei zijn de **wijnen** met oorsprongsbenaming die uit Galicië komen. Dit betekent dat de **smaak** en het bijzondere karakter van deze wijnen worden beschermd. Ze mogen dan ook niet ontbreken bij een heerlijke maaltijd. En na het eten is het natuurlijk tijd voor **koffie** met **likeur**, brandewijn of de magie van een **queimada** vergezeld van geestenbezwingingen.

In Galicië springen we over golven op zoek naar vruchtbaarheid, steken we aan het begin van de zomer op de stranden de vreugdevuren aan tijdens de **noche de San Juan** (nacht van San Juan), hebben we stenen met helende krachten, kruiden die uit

de rotswanden groeien en de liefde een handje helpen en bronnen met genezend water.

Bezoek Galicië en ontdek een prachtig **landschap** van kronkelende rivieren door diepe kloven, wijngaarden en witte zandstranden omringd door een **wilde oceaan**, middeleeuwse plaatsjes en vissersdorpen die met de geur van de zee in je geheugen gegrift blijven, werelderfgoedmonumenten en eilandjes vol met bijzondere diersoorten.

Kom naar Galicië voor een bijzondere ervaring. De natuur in zijn meest pure vorm biedt je de kans om even te ontsnappen aan je routine, je te verliezen in de mysteries van het land en ultieme rust te vinden.

WAAR MOET
JE IN IEDER GEVAL
NAAR TOE?

Strand van As Catedrais

Waar moet je in ieder geval naar toe?

Een bezoek aan **Galië** zal absoluut een unieke en grensoverschrijdende ervaring zijn boordevol natuurlijk en cultureel erfgoed. Er lopen verschillende **pelgrimsroutes** naar **Santiago de Compostela**, een stad waarvan het historisch centrum op de **Werelderfgoedlijst** staat. Je kunt ook naar **Cabo Fisterra** gaan, de plek die in de oudheid als het absolute einde van de wereld gold.

Galië heeft een kustlijn van **1650** kilometerlang en ligt in het noordoosten van het Iberisch Schiereiland. In dit gebied stelen de vuurtorens de show. De **Herculestoren** (Torre de Hércules) bijvoorbeeld, is de oudste Romeinse

vuurtoren die nog steeds in gebruik is. Ook voor de stranden is een grote rol weggelegd, denk aan het wilde strand van **As Catedrais**, een waar kunstwerk van de natuur.

Richting het zuiden ligt het nationaal park **Parque Nacional das Illas Atlánticas**, een natuurgebied met bijzondere flora en fauna en ook de gebieden **Rías Baixas** en **Rías Altas**, bekend om de vis en schelpdieren.

In het binnenland stroomt de **rivier Sil** tussen de eeuwenoude wijngaarden en kloosters van de **Ribeira Sacra** door. Maak een boottochtje en geniet van alles om je heen of bewonder de stad

Lugo vanaf haar Romeinse muur.

Stille getuigenissen van vroegere tijden zijn de petrogliefen, dolmens en castros die verspreid door het hele gebied liggen. Andere voorbeelden van **volksarchitectuur** zijn de **hórreo** (typische graanopslag op palen), calvarie en pazo (typisch Galicisch landhuis).

Galië staat bekend om zijn **uitstekende gastronomie**, waarin een keur aan natuurlijke producten wordt verwerkt. Vergeet niet om al die verschillende lekkernijen te proeven in een van de vele uitspanningen of restaurants.

Praza de Praterias de Santiago

CAMINO DE SANTIAGO

De oudste **pelgrimsroute** van Europa is ook uitgeroepen tot de **eerste Europese route van cultureel belang** (Itinerario Europeo de Interés Cultural), omdat deze al sinds de middeleeuwen voor een uitwisseling zorgt tussen het Iberisch Schiereiland en de rest van Europa.

Het lopen van de route is een bijzondere ervaring vanwege de landschappen die je onderweg tegenkomt. Je loopt over bergachtige weggetjes langs de kust en door kleine dorpjes in het binnenland. Ook is het optimaal genieten van de gastronomie en heel bijzonder

om spirituele waarden te delen met andere lopers. Van de tien routes die naar **Santiago de Compostela** lopen is de Franse route (Camino Francés) de bekendste. Heb je na aankomst in Santiago nog voldoende kracht over, loop dan door naar Cabo Fisterra, de plek die in de oudheid als het absolute einde van de wereld gold.

KATHEDRAAL EN HISTORISCH CENTRUM VAN SANTIAGO

De **kathedraal** is bijna 1000 jaar oud en herbergt het graf van de apostel Jacobus. Ook is de kathedraal het einddoel van de honderduizenden pelgrims die al eeuwenlang vanuit heel Europa vele kilometers

afleggen om de oorkonde '**La Compostela**' te verkrijgen, die de kerk uitgeeft aan hen die minimaal de laatste 100 km hebben gelopen.

Nadat je op het hoogaltaar het borstbeeld van de apostel hebt omhelsd, de crypte hebt bezocht en je hebt laten hypnotiseren door het spektakel van de **Botafumeiro**, kun je het dak van de kathedraal op gaan.

Vanaf het met stenen tegels bedekte dak is een groot gedeelte van het historisch centrum met zijn straten en pleinen zichtbaar. Daar beneden genieten bezoekers uit de hele wereld van traditionele wijnen en tapas.

ROMEINSE MUUR VAN LUGO

De ruim twee kilometer lange Romeinse muur van Lugo is de enige Romeinse muur die nog volledig intact is. Hij staat dan ook op de **Werelderfgoedlijst** en is van binnenuit toegankelijk middels tien deuren.

De legende gaat dat de muur gebouwd werd om een heilig bos te beschermen. Tegenwoordig kun je over de weergang lopen en een groot deel van de stad bekijken, zoals de kathedraal en klinkerstraatjes van het oude centrum. Tijdens de festiviteiten rondom **Arde Lucus** wordt het Romeinse verleden van Lugo geëerd. Naast de muur is ook het openbaar badhuis in

Lugo een erfenis uit de Romeinse tijd. Als je Lugo tijdens de viering van **San Froilán** bezoekt, is het traditie om een portie inktvis á feira te bestellen in een van de eetgelegenheden die speciaal voor dit feest opgetuigd worden. Tijdens een wandelingetje langs de oever van de **rivier Miño** (de belangrijkste van Galicië) kun je vervolgens je eten een beetje laten zakken.

HERCULESTOREN

De **oudste Romeinse vuurtoren** die nog in gebruik is, werd gebouwd om het scheepsverkeer tussen de Middellandse zee en het noordoosten van Europa te begeleiden en staat op een strategisch punt voor de boten die al

sinds de oudheid langs de commerciële handelsroutes varen. Rondom de toren gaan vele legendes de ronde. De bekendste verhaalt over **Hercules** die het **monster Geryones** verslaat en het land bevrijdt van zijn dominantie. Hij begraaft het hoofd van het monster vervolgens aan de kust en op dezelfde plek verrijst een vuurtoren. In de buurt verrijst ook de plaats **Crunia**, genoemd naar de eerste vrouw die er woonde.

Bezoekers kunnen de toren beklimmen en genieten van het uitzicht over A Coruña en de Atlantische Oceaan, waar de wind altijd flink waait. Om de toren heen is een groene zone met een beeldenpark aangelegd voor diegenen die nog wat willen wandelen.

CABO FISTERRA

De **Romeinen** beschouwden deze plek als het meest westelijke punt van de aarde, het **eind van de wereld** en noemden het daarom *finis terrae*. Generaal Décimo Junio Bruto, die de verovering van dit deel van het **Iberische Schiereiland** leidde, kwam na het bestuderen van vele zonsongedergangen tot de conclusie dat de zon in deze zee zijn dood vond.

Cabo Fisterra ligt aan de **Costa da Morte** en wordt omringd door ongerepte stranden. De **Atlantische Oceaan** stort zich met onverbidde kracht op deze kaap. Vanaf zijn rotswanden hebben de pelgrims zicht op

de enorme zeemassa, die het einde van hun tocht betekent.

Vlak bij de kaap ligt Romeinse kerk Santa María das Areas met het beeld van **Cristo da Barba Dourada**, waarvan volgens de legende het haar en de nagels daadwerkelijk groeien.

NATIONAAL PARK ATLANTISCHE EILANDEN VAN GALICIË

Dit natuurpark bestaat uit de archipels Cies, Ons, Sálvora en Cortegada. Het landschap is er ongeëvenaard en de flora en fauna is er zo divers en bijzonder dat we gerust kunnen spreken van een echte **parel** binnen het **natuurlijk erfgoed** van Europa.

De beste manier om de eilanden te bezoeken is per boot. Deze vertrekken uit de havens van Vigo, Cangas, Baiona of Sanxenxo.

Naast een bezoek aan een eiland, raden we je ook aan om een van de uitgestippelde **wandelroutes** te volgen, een vuurtoren te bezoeken en op de **natuurlijke stranden** te genieten van de vele verschillende vogels en zeedieren.

Deze eilanden maken deel uit van **Rías Baixas**. Onderweg heb je de mogelijkheid om het werk van de vissers te bekijken, die dagelijks uitvaren om de beste vis en schelpdieren te vangen.

Uitkijpunt, Cañón del Sil

San Miguel de Eiré. Pantón

RIBEIRA SACRA EN CAÑÓN DEL SIL

De rivieren Sil en Miño banen zich al eeuwenlang een weg door het gebied Ribeira Sacra. De kervende invloed van de rivier en de vele wijngaarden en kloosters die de steile oevers sieren, zorgt voor een heel bijzonder landschap in dit gebied. Ook vinden we hier de grootste concentratie aan Romeinse religieuze architectuur van Europa, zoals Santa Cristina de Ribas de Sil, San Miguel de Eiré en Santo Estevo de Ribas de Miño.

De prachtige landschappen zijn op verschillende manieren te bewonderen. Je kunt bijvoorbeeld een boottochtje maken over de rivier Sil of je begeven naar een van de speciale uitkijpunten (mirador) of je waagt een wandeling langs het hou-

ten wandelpad dat als een soort stelling boven de rivier is aangelegd. Aan het eind van de dag ontkom je er niet aan om de lokale wijnen (met oorsprongsbenaming) van Lugo en Ourense te proeven.

STRAND VAN AS CATEDRAIS

De geweldige kracht waarmee de Cantabrische Zee zich al eeuwenlang uitleeft op het gebied A Mariña in de provincie Lugo heeft een natuurlijk monument opgeleverd, dat bij laagtij in volle glorie te aanschouwen is. Dan is het namelijk mogelijk om onder de 30 meter hoge stenen bogen en door de natuurlijke gangen te lopen en de grotten te bezoeken.

Vanwege dit spektakel is het strand, dat oorspronkelijk Augas Santas heet, omge-

doopt tot As Catedrais (de kathedraal). Vergeet niet om een vergunning aan te vragen en het tijdstip van je bezoek te plannen. Om het bijzondere karakter van deze plaats te bewaren, wordt de toegang namelijk beperkt.

In de nabijgelegen dorpen zoals Ribadeo en Viveiro tieren de legenden over zeemeerminnen en matrozen welig. In Ribadeo kun je de prachtige huizen bewonderen van de Indianos (uit Amerika teruggekeerde Spanjaarden die met hun fortuin mooie villa's bouwden). Viveiro staat bekend om zijn oude centrum en opvallende middeleeuwse kerken. En als je honger hebt, ben je in havenplaatsen zoals Rinlo aan het goed adres voor een heerlijke rijstschotel met schelpdieren.

5

6

GASTRONOMIE

E Het maakt niet uit welke stad of welk dorp je bezoekt in Galicië, overal worden *empanadas* (1), raapstelen, verschillende kazen (5), visgerechten, rundvleesgerechten, inktvis á feira (4), soep, zeeprík en brood (6) geserveerd, uiteraard vergezeld van de beste wijnen.

In Galicië stikt het van de **lokale lekkernijen** die bekend staan om hun kwaliteit en vaak over een certificaat van oorsprong beschikken. We noemen bijvoorbeeld **Ternera Gallega** (Galicisch rundvlees), dat bekend staat als een sappig en zacht stuk vlees en de **Padrón-pepers** (beschermde oorsprongsbenaming: Pementos de Her-

bón) (7), waarvan de Galiciërs vaak zeggen “uns pican e outros non” (sommige zijn pikant en andere niet).

Galicië staat bekend om zijn **kazen**. Vier ervan hebben een oorsprongsbenaming: Queixo Tetilla, Arzúa-Ulloa, Cebreiro en San Simón da Costa. We raden aan om ze allemaal te proeven, want het is veel te moeilijk om er maar één te kiezen. Van de **Galicische wijnen** (zowel rood als wit) hebben vijf een oorsprongsbenaming: Rías Baixas, O Ribeiro, Ribeira Sacra, Valdeorras en Monterrei.

De lokale producten in Galicië zijn zo goed dat de **beste chef-koks** niet zonder kunnen. In de meest prestigieuze

7

restaurants in heel Spanje staan vis, vlees en schelpdieren (2 en 3) uit Galicië op het menu. De smaak en kleur van de lokale mosselen is onovertreffbaar en de **sint-jakobsschelpen** en rivierkreeften zijn zeer gewild bij de beste internationale restaurants. Hetzelfde geldt voor de overheerlijke **heek** die de vissers van de havenplaats O Celeiro binnenhalen en de **eendenmosselen** die op de gevaarlijke rotsen van O Roncudo worden gevangen.

De **gastronomische rijkdom** van Galicië wordt geëerd met groots opgezette feesten in alle hoeken van het gebied. Zorg dat je er eentje bijwoont en geniet van lokale producten tegen betaalbare prijzen en muziek.

DE RÍAS

Het profiel van Galicië is makkelijk te herkennen aan zijn *rías*. Dit zijn zeetongen die zich het land in werken en een perfecte balans vormen. Hier worden de beste vissen en schelpdieren gekweekt.

De **1650 kilometer lange kust** telt maar liefst 16 *rías* en 700 zandstranden, allen even heerlijk voor ontspanning, zwemmen of andere watersporten zoals zeilen.

De autonome regio Galicië is verdeeld in het noorden en het zuiden met Cabo Fisterra in het midden. In het noorden vinden we **Rías Altas** met zijn

spectaculaire landschappen van **steile** rotswanden. Terwijl **Rías Baixas** met zijn **milde klimaat** een **zeer gewilde bestemming is om de zomervakantie door te brengen**.

De meest oostelijke *ría*, de **Ribadeo**, ligt op de grens tussen Galicië en Asturias. Vanwege zijn overdadige wetlands kent dit gebied een zeer gevarieerde fauna. In het gebied **A Mariña** in de provincie Lugo stromen de *rías* van Foz en van Viveiro.

Maar het is de provincie A Coruña die de kroon spant wat betreft het aantal *rías*. Hier stromen er maar liefst elf. Sommige rivieren worden ook nog opgesierd door **indrukwekkende**

kapen, zoals Estaca de Bares en Ortegá bij de mondingen van de *rías* O Barqueiro en Ortigueira.

Beschermd door de golf van **Ártabro** liggen de *rías* Ferrol, Ares, Betanzos en A Coruña. Hier vormen de fijne zandstranden en het rustige water het ideale decor om met het hele gezin te genieten van watersporten, zoals zeilen.

Aan de Costa da Morte liggen de *rías* Corme y Laxe, Camariñas en Corcubión. Hier zijn indrukwekkende zeelandschappen gevormd, doordat de Atlantische Oceaan in de winter onophoudelijk inbeukt op de rotswanden.

Cabo Ortegal

Ría de Vigo

Kasteel van San Felipe, Ferrol

Rías Baixas staat bekend om zijn milde klimaat en is een gewilde zomerbestemming voor bezoekers die optimaal willen genieten van het leven. Je zult versteld staan van de zandstranden van de Ría de Muros e Noia.

In de ría Arousa wemelt het van de schelpdierenbanken, waar vooral vrouwen aan het werk zijn. En in de Vigo drijven honderden bateas op het water. Dit zijn kweekvloten voor schelpdieren. Ook kun je een bezoek brengen aan het **Parque Nacional das Illas Atlánticas**, waar je oren tekortkomt om naar alle legendes te luisteren over schipbreuken en goudschatten op de bodem van de oceaan.

Parque Arqueolóxico da Arte Rupestre de Campo Lameiro

Calvarie in Combarro, Poio

Dolmen van Axelto, Ribeira

PETROGLIEVEN, DOLMENS EN CASTROS

Uit de **tijd** voor de **pre-romeinse** zien we nog stille getuigenissen die vertellen over lang vervlogen tijden, verhalen die uitgehakt zijn in **steen** en een **mysterieuze betekenis** bewaren, indrukwekkende megalithische constructies en ommuurde dorpen hoog in de bergen of vlak aan zee. Dit waren de strategische plekken om het land te verdedigen.

In het **Parque Arqueolóxico da Arte Rupestre in Campo Lameiro** kun je een route afleggen langs de grootste concentratie van petrogliefen in heel

Europa. Je vindt hier **80 exemplaren** van deze in steen gebeitelde kunst. De betekenis van de weergegeven figuren (spiralen, cirkels, labyrinten, geometrische symbolen) is echter nog steeds niet bekend.

Wist je dat er **legenden** zijn die verhalen over de schatten die verborgen liggen onder de enorme stenen tegels van de **dolmens**?

Dat van die schatten is nooit bewezen, maar het is wel bekend dat deze neolithische constructies verband houden met teraardebestellingen en begrafenisrituelen. De enorme **dolmen van Dombate** is een van de meest spectaculaire exemplaren en

geïntegreerd in een museumruimte.

Toen de Romeinen het Iberisch Schiereiland koloniseerden, troffen ze in het huidige Galicië een bevolking aan die leefden in **castros**. Dit was nog een overblijfsel van hun Keltische verleden. Deze versterkte nederzettingen waren vaak gebouwd in de hoger gelegen gebieden, een positie die de bescherming van de bevolking en controle van het gebied vergemakkelijkte. Daarnaast denken we ook dat de hoger gelegen posities gekozen waren voor het contact met het hogere. Als uitstekend geconserveerde voorbeelden noemen we **Santa Trega, San Cibrao de Las, Viladonga en Baroña**.

Hórreo in Combarro, Poio

Castro van Baroña, Porto do Son

Pazo de Oca, A Estrada

HÓRREOS, PAZOS EN CALVARIE

Het etnografische karakter van Galicië is net zozeer gevormd door de boeren en vissers als door de **granietbewerkers**. De **canteiros** bewerken al eeuwenlang de stenen waarmee ze de duizenden **kruizen** (*cruceiros*) hebben gemaakt die langs de wegen staan. Ook zijn zij het die de stenen blokken hebben gemaakt voor de dikke muren van de meest vooraanstaande **pazos** en van de **hórreos** waarin de meest waardevolle oogst werd bewaard.

Er zijn geen twee identieke **hórreos** (typische graanopslag op palen) te vinden. Als je de hórreos van

Carnota, Combarro en Piornedo goed bekijkt, zie je hoe verschillend ze van elkaar zijn. Deze constructies, die bestemd zijn voor opslag van de oogst, bestaan uit goed geventileerde kamers van hout of van steen, die op pilaren werden gebouwd.

De **pazos** (typisch galicisch landhuis) stralen landelijke voornaamheid uit. Dit zijn de grote huizen van de adellijke families die gedurende de 17e, 18e en 19e eeuw gebouwd werden van steen. Ze liggen te midden van **prachtige tuinen**, die beplant zijn met plantsoorten uit alle vijf de continenten. De meest opvallende plant is de camelia.

Als majestueuze voorbeelden van de

pazos, die je in heel Galicië tegenkomt, noemen we Mariñán, Oca, Santa Cruz de Ribadulla en Fefiñáns.

Galicië telt 12.000 **calvaries**. Het is dan ook onmogelijk om door deze regio te reizen zonder er vele tientallen op je pad tegen te komen. Calvaries zijn kruizen van steen die langs de wegen en dicht bij kerken en begraafplaatsen verzezen zijn. Ze geven uitdrukking aan de devotie van het volk en beschermen de reizigers.

Bijzondere exemplaren staan in Melide (14e eeuw) en in **O Hío** (19e eeuw). Deze laatste genoemde calvaries geeft verschillende Bijbelse scènes weer

TIEN ERVARINGEN
IN GALICIË

Tien ervaringen in Galicië

Galicië prikkelt alle zintuigen. Ruik de bossen, luister naar de wilde zee, proef de heerlijke gerechten, voel de ruigheid van de oude stenen en kijk naar de wilde dieren. Het zijn slechts een paar dingen die je kunt doen in deze prachtige regio, die zo rijk is aan natuur en erfgoed.

Galicië moet je echt beleven. Het is een gebied waar je in alle rust kunt genieten en heeft zoveel verschillende ervaringen te bieden. Daarvan hebben we er zestig in kaart gebracht. Tijdens je reis door Galicië zul je versteld staan van alle verschillende groentinten die de bossen voortbrengen. We noemen vooral die van de natuurparken **Os**

Ancares en **Fragas do Eume** en de eilanden zoals **Cortegada**.

De aanstichters van al dit weelderige groen zijn de ontelbare **rivieren, beekjes en thermische bronnen** die het gebied doorkruizen. Daarom staat Galicië ook bekend als het **land van de duizend rivieren**. We raden je aan om optimaal te genieten van al dit groen en zoet water. Maar vergeet het zout water ook niet. Galicië wordt ingesloten door de Atlantische Oceaan. Langs de kust liggen nog vele ongerepte witte **stranden** met fijn zand, ideale plekken om een dagje uit te rusten of een watersport te beoefenen. En

kom daarna weer op krachten met een heerlijke vismaaltijd in een van de **visserdorpjes** langs de **Costa da Morte** of **Rías Baixas**. Dit zijn ook leuke plekjes om de bewoners die van de zee leven in actie te zien.

Het moge duidelijk zijn dat Galicië een **magisch gebied** is. Dit wordt eens te meer duidelijk wanneer je een bezoek brengt aan een van de vele heiligdommen, waar **heidendom** en **religie** zich met elkaar vermengen, of aan de **rotstekeningen** en –kervingen, de **castros** of de **tuinen** rondom de **statige landhuizen**, die uitbundig beplant zijn met camelia's.

CAMINO DE SANTIAGO (1)

Pelgrimsroute en stimulans van culturele uitwisseling tussen het Iberisch Schiereiland en de rest van Europa. De Camino de Santiago staat op de Werelderfgoedlijst en is wereldwijd de bekendste pelgrimsroute.

SANTIAGO DE COMPOSTELA (2)

De hoofdstad van Galicië is de eindbestemming van duizenden pelgrims die elk jaar de Camino de Santiago afleggen. De kathedraal en het historisch centrum staan op de Werelderfgoedlijst.

SANTA TREGA (3)

Bovenop deze pre-Romeinse nederzetting die in Galicië een castro genoemd wordt, heb je een prachtig uitzicht op de grens tussen Galicië en Portugal en de rivier Miño die uitkomt in de enorme watermassa van de Atlantische Oceaan.

HERCULESTOREN (4)

De legende gaat dat Hercules de reus Geryones verslaat en vervolgens

zijn hoofd begraaft op de plek waar later de vuurtoren zal verrijzen. De Herculestoren is de enige Romeinse vuurtoren die nog in gebruik is.

KAAP FISTERRA (5)

In de oudheid gezien als het absolute einde van de wereld en tevens plek van zonverering. Het kaaplandschap langs de wilde Atlantische Oceaan is indrukwekkend en het absolute eindpunt voor de pelgrims die Santiago de Compostela hebben bezocht.

CÍES-EILANDEN (6)

De Engelse krant The Guardian heeft het strand van Rodas uitgeroepen tot mooiste strand ter wereld. Hier vind je ook de paradijselijke Cíes-eilanden, die deel uitmaken van het Parque Nacional das Illas Atlánticas.

FERROL VAN DE VERLICHTING (7)

De stad Ferrol dateert uit de 16e eeuw. In eerste instantie was het slechts

een vissersdorp maar tegen de 18e eeuw was Ferrol uitgegroeid tot de belangrijkste marinebasis in Europa en thuishaven voor de Spaanse Koninklijke Marine.

SERRA DA CAPELADA (8)

De hoogste zeekliffen van West-Europa liggen op 600 meter boven zeeniveau. Dit is het woongebied van wilde paarden en hier ligt ook het populaire heiligdom Santo André de Teixido met prachtige uitzichten over zee

RIBEIRA SACRA (9)

De berghellingen vol wijngaarden en indrukwekkende Romeinse architectuur lopen steil naar beneden tot aan de rivieren Sil en Miño. Het landschap is hier van onbeschrijflijke schoonheid

MUUR VAN LUGO (10)

Vanaf de goed geconserveerde Romeinse muur heb je uitzicht over het historisch centrum van Lugo en zijn kathedraal. De legende gaat dat de muur is gebouwd om een heilig bos te beschermen.

BOSSEN VAN GALICIË

De bossen van Galicië staan bekend om hun oneindige spectrum aan verschillende groenkleuren. De nevel in de ochtend en het geluid van de rivieren, die het land doorkruizen dragen bij aan de kalme en mysterieuze sfeer, waarin je je graag even verliest.

Os Ancares

Naast **O Courel** is **Os Ancares** een van de grootste natuurgebieden van Galicië, met een rijke fauna en flora. Er leven vossen, wilde zwijnen, wolven, reebokken en zelfs beren. Er is een groot aantal **wandelroutes** te volgen door deze berggebieden. Voordat je aan je wandeling begint, raden we je aan eerst een bezoek te brengen aan een bezoekerscentrum om meer informatie te krijgen.

In dorpjes zoals **Piornedo** kun je de **huizen** bekijken die typisch zijn voor deze bergachtige streek. De **pallozas** zijn voorzien van rieten daken, zodat de sneeuw er makkelijk afglijdt en het dak niet te zwaar wordt. Het zijn pre-Romeinse constructies die tot voor kort nog bewoond werden. Opvallende bomen zijn de

inheemse eik en de hultst met zijn rode besjes, die midden in de winter niet onopgemerkt blijven tussen de witte sneeuw.

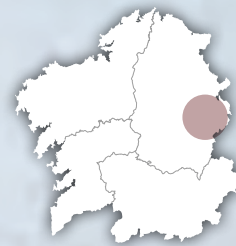
Het bos **Fraga da Marronda** ligt in de gemeente Baleira in de provincie Lugo. Een bezoek aan het bos is in elk jaargetijde weer een andere ervaring, omdat de kleuren van het landschap voortdurend veranderen.

Het wandelpad staat goed aangegeven en loopt over bruggen en langs molens en **hórreos** (gebouwen die typisch zijn voor dit gebied, waarin de oogst wordt opgeslagen). Ook kom je langs de bron van de rivier Eo, die uitmondt in de Cantabrische Zee nadat hij dit **eeuwenoude bos** heeft doorkruist.

In dit **schaduwrijke bos** vind je veel van de bomen die typisch zijn voor Galicië, zoals zomereiken, berken, kastanjabomen, steeneiken, hazelnootbomen en de karakteristieke hultst.

Als we nog even verder reizen in deze bergachtige omgeving komen we uit bij het **steeneikenbos van Cruzul**. Dit bos is opmerkelijk in Galicië, omdat deze boomsoort eigenlijk in drogere gebieden groeit. Ook wordt er gezegd dat er heksen in het bos wonen. **Durf jij het bos in te gaan om zijn geheimen te ontdekken?**

Het bos van Cruzul ligt in de gemeente Becerreá. Het gebladerte is er bijzonder dicht en je ziet er allerlei boomstammen die

Dorpje Piornedo, Cervantes

omstrengeld worden door mos en korstmos. De aanwezigheid van deze mossen is een duidelijk teken dat er **weinig vervuiling** is in dit gebied.

In de bossen van **Souto de Agüeira** en **As Nogais** staan kastanjabomen die wel honderden jaren oud zijn. De plaatselijke bewoners kennen hun helende krachten en maken er thuis gezonde middeltjes mee. Ook zijn de kastanjes zeer gewild voor diverse gerechten.

De beste periode om het bos te bezoeken is natuurlijk de herfst. Dan liggen de kastanjabolsters geopend op de grond voor het oprapen en kun je de kastanje er zo uithalen.

Devesa da Roqueira

Devesa da Roqueira ligt in de gemeente **Folgoso do Courel**. Het is een enorm divers bos en herbergt veel verschillende plantensoorten. Het bos is dan ook erg in trek bij wandelaars en plantkundigen.

Vanwege deze **enorme botanische diversiteit**, de grootste in heel **Galicië**, wordt Devesa da Roqueira door velen beschouwd als het **mooiste** van het hele gebied.

Er zijn oneindig veel verschillende groentinten. Dit landschap van bergen en valleien met zijn beuken, lijsterbessen, esdoorns, kastanjbomen, eiken en taxussen

is een **enorme prikkeling voor de zintuigen**.

Het wandelpad van 9 km staat goed aangegeven en is geclassificeerd met een gemiddelde moeilijkheidsgraad. Het is altijd interessant om eerst het informatiecentrum (Aula da Natureza de Moreda) te bezoeken in Seoane do Courel.

Een van de hoogtepunten van deze wandeling is het beklimmen van de **Pico Formigueiros**, waarvandaan het uitzicht onvergetelijk is. Op weg omhoog ben je dan ook nog langs een gletsjermeeer gekomen.

As Fragas do Eume

Fragas do Eume is bij uitstek een Atlantisch bos en is officieel als natuurpark geclassificeerd. Er zijn verschillende wandelroutes uitgezet. Dit is een mooie gelegenheid om de autochtone plantensoorten te bekijken die zich sinds het **cenozoïcum** (laatste tijdperk uit de geologische geschiedenis) in dit gebied bevinden, zoals varens en korstmossen.

Het bos beslaat een gebied van ruim **9000 hectare** en is nog praktisch maagdelijk. Er wonen nauwelijks mensen.

De rías Betanzos en Ares liggen dicht bij deze belangrijke bosmassa en zorgen het hele jaar door voor een

mild klimaat. De rivier **Eume** en een aantal van zijn zijrivieren irrigeren het bos en zorgen voor een spektakel van grotere en kleinere watervallen. Het voortdurende hoorspel van stromend water breekt de stilte van het bos. Er staan verschillende wandelroutes aangegeven die je kunt volgen.

Als je goed naar de grond kijkt, zie je misschien de pootafdrukken van **wolven**. Het is heel moeilijk om ze zelf te spotten, omdat het erg schuwe beesten zijn.

Op een van de meest spectaculaire plekken in het bos staat het **klooster van Caaveiro**. Dit werd in de 12e eeuw gebouwd om de **kluizenaars** op

te vangen die in dit gebied woonden. Je kunt nu nog goed de spirituele sfeer en rust ervaren die die eerste bewoners toen ook gevoeld moeten hebben. Het **uitzicht** over de rivier en de bossen is indrukwekkend.

Weliswaar buiten het bos, maar toch op hele korte afstand ligt het **klooster Santa María de Monfero** in een kleine vallei waar de rivier de Lambre doorheen stroomt.

Opvallend is de **voorgevel**, die als een soort **schaakbord** van graniet en leisteen is aangelegd, en de **sierlijke graftombes**, die zich in het gebouw bevinden. Deze behoren toe aan de familie **Andrade**, die het gebied eeuwenlang bestuurde en daarom

Middeleeuwse brug over de rivier Sesin

een van de machtigste families was.

Niet ver hiervandaan, in de gemeente Aranga, vinden we een andere natuurlijke parel: **Fraga das Barbudas** met al zijn watervallen, sommige wel 20 meter hoog, en een variëteit aan plantleven die op iedereen indruk zal maken.

Het zijn de rivieren Cambás en Mandeo die dit gebied bevoelen en hun weg vervolgen richting de nabijgelegen zee. Wilde beesten leven er volop, zoals vossen, wilde zwijnen, geiten en reebokken.

Onderweg kom je langs de kleine elektriciteitscentrale van Barreiros en het gehucht O Couce, dat omgeven wordt door bewerkte akkers en boerderijen. Dit beeld is zo **typisch Galicisch** dat het een **ansichtkaart** zou kunnen zijn.

Eiland Cortegada

Het eiland Cortegada ligt in de **Ría de Arousa** en maakt samen met Ons, Cíes en Sálvora deel uit van het **Parque Nacional das Illas Atlánticas**. Omdat het hier om een beschermd gebied gaat, dien je goed uit te zoeken hoe laat de boten richting het eiland vertrekken.

Het eiland is een geliefde bestemming voor botanische experts uit de hele wereld. Wat vooral opvalt, is het **laurierbos** dat het hele oppervlak bedekt. Daarmee is het eiland een natuurlijke schat van ongekende waarde. Laurier wordt volop gebruikt om visgerechten mee te bereiden en geeft deze een bijzondere smaak. Nadat je van de boot bent gestapt,

is er een informatiecentrum voor bezoekers, waar twee wandelroutes aangegeven zijn. Beide zijn eenvoudige wandelingen.

De ene wandelroute loopt langs de omtrek van het eiland en de andere loopt naar het midden van het eiland door het laurierbomenbos. Beide paden komen bij elkaar bij de ruïnes van de **kapel van de Virgen de los Milagros**, waar pelgrims sinds de 17e eeuw naar toekwamen vanwege de vermeende helende krachten.

De kust van het eiland ligt vol met rustige **verlaten stranden** waar je lekker kunt ontspannen, een wandelingetje maken of je af kunt koelen in het schone zeewater.

MAGISCHE HEILIGDOMMEN

Galië is echt een land van geloof en bijgeloof. Je ontdekt er unieke oorden en geniet van de prachtige uitzichten vanaf de tempels waar al eeuwenlang heidense rituelen gemixt worden met christelijke tradities.

De reis van de drie wensen

Deze reis begint in **Ferrol** (in de provincie A Coruña) en eindigt in **Viveiro** (in de provincie Lugo). Tijdens de tocht kun je de meest noordelijke kust, waar de Atlantische Oceaan voortdurend inbeukt op de steile kliffen, beter leren kennen.

Volksgeloof en **legendes** maken deel uit van de tradities van dit land. De vermeende helende kracht van veel natuurlijke elementen die verbonden zijn met het spiritualisme mixen **heidense** elementen met **religieuze** tradities. Vele gelovigen bezoeken elk jaar de heiligdommen om beloftes in te lossen, te bidden tot de heiligen of het omringende landschap gade te slaan.

In **Ferrol** is er een mooie wandeling door de **wijk A Madalena**. Hier is het industriële en maritieme verleden te bewonderen van een stad die zijn hoogtijdagen beleefde in de tijd van de verlichting, met als ultiem hoogtepunt de bouw van het militaire complex.

Het eerste heiligdom op de route is de **kapel van Chamorro**. Deze kapel dankt zijn naam aan de devotie die de zeemannen toonden voor het beeld van de Maagd, dat zich in de kapel bevond. Bij gevaar voor schipbreuk schreeuwden ze: *Xa morro!* (Ik ga dood!) en hoopten ze op een goddelijke tussenkomst. Hier kun je je eerste wens doen.

Verder langs de kust liggen de **stranden Covas, Valdoviño, Pantín** en **Vilarrube**, prachtige plekken voor elk jaargetijde en in het bijzonder geliefd bij surfers.

Bij **Santo André de Teixido** wordt gezegd: wie er niet eenmaal levend naartoe gaat, gaat er drie keer dood naartoe. Pelgrims lopen tot wel 50 km om bij het heiligdom aan te komen. De tocht voert langs **maagdelijke stranden** en **hoge kliffen**, die je de adem doen benemen. De toewijding aan deze heilige gaat gepaard met een groot aantal **rituelen**. Vergeet in deze 18e-eeuwse kerk niet je **wens** te doen.

De route naar Cedeira in de **Serra da**

Serra da Capelada

Capelada loopt langs de **hoogste kliffen van Europa**. De zonsondergang in deze contreien is daadwerkelijk een spektakel om niet snel te vergeten. In de omliggende dorpen vind je uitstekende porties schelpen schaaldieren, zoals scheermesjes en eendenmosselen

Weet je waar je een van de meest **spectaculaire uitzichten** ter wereld kunt zien? Vanaf een bankje op de kliffen van Loiba. Ga zitten, adem rustig in en uit, voel het zeewindje op je gezicht en geniet van de immensiteit van de ría en de kapen aan beide uiteinden, Ortegal en Estaca de Bares.

Je **derde wens** kun je doen voor de grot van de Virgen de Lourdes in het klooster van de Concepcionistas de Viveiro.

Heiligdommen en Wijngaarden

Dit routevoorstel begint in de gemeente **Esgos** in de provincie Ourense en eindigt in **O Bolo** in dezelfde provincie.

De **ruige bergen** hier bleken de ideale plek voor de kluizenaars en heremieten die er lang geleden woonden. De topografie lijkt er te zijn bezaait met architectonische overblijfsels die een getuigenis vormen van een leven dat rustig voortkabbelde.

Je eerste bestemming is **San Pedro de Rocas** in het hart van de **Ribeira Sacra**, het land van de oude wijngaarden. In dit klooster begon de ontwikkeling van het christendom in Galicië. In het gebouw liggen de

resten van de enige wereldkaart die in Europa uit de pre-Romeinse tijd stamt. Deze kaart heet Mapamundi de los Beatos.

Het **klooster** dateert uit de **zesde eeuw** en heeft drie **kapellen uitgehakt uit steen**. De **antropomorfsche tombes** nemen je mee naar lang vervlogen tijden en laten je de eenzaamheid voelen van de mensen die in deze afgelegen oorden woonden. Dichtbij is een **bron** met water dat het vermogen zou hebben om wratten te genezen en rimpels te verminderen.

In het bezoekerscentrum van Ribeira Sacra, dat naast het gebouw ligt, kun je meer te weten komen over de oude

tradities en ambachten van de regio. Ook is hier veel informatie over de wijnen die het gebied produceert.

Vlkbij ligt het **klooster Santa María de Montederramo**. Gezegd wordt dat het klooster in de 12e eeuw gesticht werd door een monnik en twee reebokken. Het uit steen gehouwen beeld van deze geestelijke waakt over de ingang van de tempel. De mooiste delen van het klooster zijn de twee kloostergangen, de Claustro Procesional en de Claustro de la Hospedaría

Als je je weg vervolgt kom je in **Castro Caldelas**, waar het **heiligdom Santuario dos Remedios** met daarin een bijzonder museum met heilige kunst

San Pedro de Roca. Esgos

is gevestigd. In het hogere gedeelte van het dorp vinden we een indrukwekkend kasteel, dat ruim 600 jaar oud is. In het kasteel is een etnografisch centrum gevestigd waarin het leven uit die tijd wordt nagebootst.

De **Romeinse brug** over de rivier **Bibe** werd gebouwd in de tijd van keizer Trajanus en is op het hoogste punt 23 meter hoog. Dit is de weg naar **A Pobra de Trives**.

In het dorp **O Bolo** ligt het **heiligtom Santuario das Ermidas**. Het verhaal gaat dat een paar herderskinderen het beeld van Onze Lieve Vrouwe in een grot ontdekten. Het adembenemende gebouw heeft een voorgevel die dateert uit de 18e eeuw en is uitgehakt uit steen. Tijdens de Heilige Week (Semana

Santa) wordt de lijdensweg van Christus nagebootst met een druk bezochte Kruisweg.

Het landschap rondom Valdeorras op weg naar O Barco wordt gekenmerkt door **terrasvormig aangelegde wijngaarden**. Dichtbij ligt de plaats **Xagoaza** met de kerk en het klooster van San Miguel.

De kerk stamt uit de Romeinse tijd met muurschilderingen uit de 16e eeuw, terwijl het klooster uit de 18e eeuw dateert.

Op de begane grond van het klooster bevindt zich een **wijnkelder** waar wijnproeverijen worden gehouden. Op de bovenste verdieping ligt een gesloten **kloostergang** met houten gangen.

VERBORGEN ERFGOED

Er zijn veel verschillende plekken in Galicië die je zou moeten bezoeken. De ware verborgen schatten zijn de kerkjes, kloosters, petrogliefen, hórreos, pazos en molens, die je in de dorpen en kleine plaatsjes vindt. Galicië is vooral een landelijk gebied.

Ourense: betoverende stenen

Deze route begint in het dorp **A Merca**, waar de grootste concentratie aan hórreos in het land te vinden is. Hórreos werden gebruikt voor de opslag van de oogst. Het gaat hier om 34 exemplaren die er allemaal gelijk uitzien: een basis van steen, een houten opslagruimte en een dak met dakpannen. Ze zijn allemaal in de zelfde windrichting gebouwd en vormen een heel bijzonder etnografisch geheel.

Op weg naar Celanova kom je aan in **Vilanova dos Infantes**, een klein middeleeuws dorp met traditionele huizen en herenhuizen langs de klinkerstraatjes. In het hoger gelegen deel van het dorp verrijst de toren van een kasteel en ook is er nog een kerk in romaanse stijl te bewonderen.

De indrukwekkende voorgevels van de kerk en het klooster van **San Salvador** staan aan het centrale plein (plaza mayor) van Celanova. Vlakbij vind je de mozarabische kapel van **San Miguel**, een opvallend klein bouwwerk in een unieke stijl.

In zuidelijke richting komen we aan in **Bande**. Hier staat de 7e-eeuwse visigotische tempel **Santa Comba**. Daarnaast ligt de bron **Pocifno dos Namorados**. Het verhaal gaat dat het water uit deze bron een gunstige invloed heeft op de liefde.

In **Lobios** staat de barokke kerk **San Salvador de Manín**, die tot twee keer toe steen voor steen is verplaatst, de eerste keer in de 18e eeuw en later nog

een keer in de 20e eeuw. Even verderop ligt het dorp **Muíños**. Hier ligt de archeologische vindplaats **As Maus de Salas** met verschillende megalithische begraafplaatsen of dolmens.

Maak een wandeling door het dorp **Allariz** en je waant je terug in de middeleeuwen. Het historische centrum is enorm aansprekend dankzij de gebouwen van steen en hout. Het is heerlijk vertoeven in een van de restaurants met uitzicht op de rivier **Arnoia**.

In de gemeente **Maceda** vind je een van de meest indrukwekkende kastelen van heel Galicië. Deze plek is in de middeleeuwen getuige geweest van een flink aantal invasies.

Brug van Vilanova. Allariz

Cluster van hórreos. A Merca

Castros, molens en boetekleden

Deze route begint in **Tui** en eindigt in **Mondariz-Balneario**, beide in de provincie Pontevedra.

Tui staat bekend om zijn **kathedraal** die het uiterlijk heeft van een verdedigingsbolwerk. Ook opvallend zijn de typisch middeleeuwse straatjes en de stille getuigenissen van een vooraanstaande **Joodse wijk**. Slenter door het oude centrum en je waant je terug in lang vervlogen tijden. Rond etenstijd is het in de eetcafés en restaurants heerlijk genieten van de typische streekgerechten, zoals paling uit de rivier **Miño**

Het **Museo Diocesano**, in ditzelfde dorp, herbergt de enige collectie boetekleden in Spanje. Het zijn enorme

schouderkleden die de veroordeelden door de Spaanse Inquisitie ter vernedering moesten dragen. Naast het dragen van dit boetekleed moesten ze op blote voeten lopen met een aangestoken kaars in hun hand. Door **publiekelijk gehoond** te worden, dienden zij als voorbeeld voor de rest van de maatschappij.

Op weg naar het dorp **Tomíño** kom je langs het fort **Fortaleza de Goián**, gelegen aan de oevers van de rivier Miño, die hier bijna uitmondt in zee. Het fort bestaat uit een aantal defensieve constructies uit de 17e eeuw, die aan beide oevers van de rivier zijn gebouwd.

Op weg naar A Guarda kom je langs

twee groepen van in totaal 67 **molens** (**O Folón en O Picón**), die in de 7e en 8e eeuw gebouwd zijn. De molens zijn trapsgewijs aangelegd om te profiteren van de kracht van het water. Wandel langs de molens om ze van dichtbij te bekijken.

De **castro van Santa Trega** ligt in A Guarda en is een van de best bewaarde exemplaren in heel Galicië. Klim naar de top van de berg en geniet van het **fantastische uitzicht over de monding van de rivier Miño**. De opgegraven resten laten zien hoe de bewoners van toen leefden. Er zijn verschillende vormen van huizen te zien en ook een paar **petrogliefen**.

Het estuarium van de rivier **Miño**

Molens van O Folón en O Picón, O Rosal

is een enorm wetland van hoge ecologische waarde. Het ligt in de gemeentes A Guarda en O Rosal en is vanaf de top van de castro perfect te zien. Om weer nieuwe energie te vergaren ga je natuurlijk naar een van de lokale restaurants, waar ze ook het typische streekgerecht serveren, namelijk kreeft.

Als je je weg vervolgt, kom je langs het klooster van Oia, met zijn belangrijkste gevel, die uitkijkt op zee. Vervolgens kom je aan in het oude centrum van Baiona. Vergeet niet een bezoek te brengen aan de replica van de Pinta. De originele boot kwam in 1493 aan in deze haven met het nieuws van de ontdekking van Amerika. Wil je nu graag wat uitrusten? In de badplaats Modariz word je voor al je inspanningen beloond

VUURTORENS EN ONGEREPE STRANDEN

Galië heeft meer dan 600 km kustlijn; zee en stranden in overvloed dus. Door het voortdurende gebeuk van de Atlantische Oceaan op de kust is er een prachtig landschap ontstaan van prachtige witte zandstranden en steile kliffen.

Vuurtorens en stranden aan het eind van de wereld

We stellen een route voor die langs het stuk van de Galicische kust loopt waar de **Atlantische Oceaan** met al zijn kracht op af komt. De tocht begint in **Malpica de Bergantiños** en eindigt in **Fisterra**.

Deze landstrook in de provincie A Coruña heet de **Costa da Morte** (de kust van de dood) en dankt deze naam aan de vele rampen en schipbreuken die er plaats hebben gevonden. In de winter wordt de scheepvaart bemoeilijkt door de enorme **stormen** die er woeden.

In het gebied rondom Malpica de Bergantiños zal je zien hoe belangrijk de **vuurtorens** zijn voor de oriëntatie in slechte weersomstandigheden. Een

van de opvallendste is die van **Punta Nariga** omdat hij zo op een boot lijkt. De **eendenmosselen** die gevangen worden op de kaap van **Roncundo** staan bekend als de beste ter wereld en zijn zeer gewild in restaurants en vismarkten. Vanaf het land kun je goed de eilanden van **Sisargas** onderscheiden, welke als beschermd gebied voor vogels zijn verklaard.

Op weg naar **Camariñas** is een tussenstop op de **stranden van Soesto en Traba** in de gemeente Laxe bijna onvermijdelijk. Waai even uit op het fijne zandstrand en voel de kracht van de Atlantische Oceaan met zijn harde wind en hoge golven.

Cabo Vilán is een kaap vlak bij het

vissersdorp **Camariñas**. Zijn vuurtoren steekt 100 meter uit boven de zeespiegel en was de eerste aan de Spaanse kust die op elektriciteit ging draaien. In het **Museo dos Naufraxios** (museum van schipbreuken) krijg je een goed beeld van deze prachtige plek en het extreme gevaar voor schepen. Langs dit stuk van de kust zijn al 150 schepen vergaan.

Het **Cemiterio dos Ingleses** (begraafplaats van de Engelsen) is een stille getuigenis van de kracht van de oceaan. Hier liggen 172 bemanningsleden begraven van het militaire schip de HMS *Serpent*, welke ten onder ging in de 19e eeuw. De **stranden** in deze omgeving zijn ongerept en begroeid met een

Vuurtoren van Cabo Vilán

inheemse struiksoort (*camariña*), die ook op de Cíes-eilanden groeit. Het dorp dankt zijn naam aan deze bijzondere plant.

Het meest westelijke punt van het Spaanse grondgebied op het schiereiland wordt gevormd door **Cabo Touriñán**, naast het prachtige strand Nemiña. Vlakbij ligt **Monte Facho**, waarvandaan je het dorp Muxía kunt zien.

Fisterra is de plek waarvan de Romeinen dachten dat de wereld er ophield. Veel van de pelgrims die de **Camino de Santiago** afleggen, lopen tot dit punt. De stranden van **O Rostro** en **Mar de Fóra** zijn altijd verlaten, ideaal voor een stevige wandeling. En als je hier toch bent, mag je de zonsondergang natuurlijk niet missen vanaf een van de nabijgelegen kliffen

Rinlo, Ribadeo

De kathedralen van de zee

Als je het dorp **Ribadeo** verlaat, kom je langs het meest oostelijke deel van de kust van Lugo totdat je in **Viveiro** aankomt.

Ribadeo ligt in het gebied **A Mariña** in de provincie Lugo. De hele kust hier wordt bevolkt door legendes over zeemannen en zeemeerminnen. In het oude centrum van het dorp staat veel **architectuur gebouwd door Indianos** (uit Amerika teruggekeerde Spanjaarden die met hun fortuin mooie villa's bouwden). Nadat je door het oude centrum bent geslenterd, kun je nog een bezoek brengen aan het **eiland Pancha**. Hier staan twee bijzondere blauw en wit geschilderde vuurtorens. De lagere dateert uit de 19e eeuw en de andere uit 1987.

Het vissersdorp **Rinlo** ligt vlak bij Ribadeo en mag zeker niet overgeslagen worden. Er is een kleine haven en de restaurants serveren er een heerlijk rijstschotel met vers gevangen schelpdieren. Na het eten is het tijd voor een wandeling naar het **strand van Os Castros**. Je kunt hier naar de zee toelopen door een natuurlijke tunnel.

Hierna is het **strand van As Catedrais** aan de beurt. In de zomer- en paasvakantie heb je een vergunning nodig om dit strand te bezoeken en het hele jaar door zal je vooraf moeten controleren wanneer het eb en vloed is. Als het laagtij is, kun je namelijk tussen de **stenen bogen** doorlopen, welke al eeuwenlang gevormd worden door de werking van

de zee. Ontdek het unieke landschap van **30 meter hoge booggewelven en de vele grotten**.

Wil je dit natuurspektakel liever vanaf een hoger gelegen punt bewonderen? Dat kan ook vanaf de kliffen. Als je je weg vervolgt, kom je aan bij het strand van Peizás en de castro van Fazouro.

De keramiek van **Sargadelos** is de bekendste uit Galicië. De fabriek waar deze gemaakt wordt, heeft dezelfde naam en is al sinds de 19e eeuw actief. Hier kun je precies zien hoe de verschillende stukken in al hun verschillende kleuren en vooral het **kenmerkende blauw** gemaakt worden. Als aandenken kun je een figuurtje of vaasje meenemen.

Vlakbij, binnen de gemeente Cervo, ligt de **kaap van San Cibrao** met zijn eilandjes, **Os Farallóns**. Het verhaal gaat dat hier een zeemeermin leefde die **A Maruxaina** heette en tijdens stormachtige dagen de aandacht zocht van de zeevaarders die langs voeren. Het is echter onduidelijk of ze hen de diepte in wilde sturen of juist wilde helpen.

We raden je zeker aan een bezoek te brengen aan het **strand van Esteiro**, in Xove. Naast het witte zand vind je hier ook voldoende groen om lekker op te picknicken. Daarna is het tijd om het speciale gerecht **merluza de pincho (heek)** te eten in een van de restaurants in de haven van Celeiro.

Voordat je het historische centrum van Viveiro, met zijn middeleeuwse planologie, in gaat, is een bezoekje aan de **Monte Faro** absoluut de moeite waard. Het uitzicht is er namelijk spectaculair. En de **Semana Santa** is er zo bijzonder dat het officieel aangemerkt is als internationale toeristische attractie (Interés Turístico Internacional).

ATLANTISCHE OCEAAN

CANTABRISCHE ZEE

CAMINO DE SANTIAGO

De Camino de Santiago is de oudste en meest bezochte pelgrimsroute van Europa. Er lopen diverse routes vanuit vele verschillende plekken in Spanje en de rest van Europa. Het lopen van de route is een levensveranderende ervaring en heeft spirituele, religieuze en sportieve aspecten. De loper wordt op alle mogelijke manieren geprikkeld.

Franse route

Deze pelgrimsroute begint in **O Cebreiro** in de provincie Lugo en eindigt bij de kist met de resten van de apostel Jakobus in de **kathedraal van Compostela**.

O Cebreiro ligt tussen **Os Ancares** en **O Courel**. Hier zie je een architectuur die typisch is voor Galicië, namelijk de **pallozas**. Het zijn huizen die zijn voorzien van rieten daken, zodat de sneeuw er makkelijk afglijdt in de winter. In een van deze pallozas huist het etnografisch museum (Museo Etnográfico), waar je goed kunt zien hoe de mensen eeuwenlang en eigenlijk tot voor kort leefden in dit gebied.

In dit dorp vind je ook de **kerk Santa María A Real**, met de kapel van Santo

Milagro en een kelk en een pateen, authentieke parels uit de Romeinse tijd.

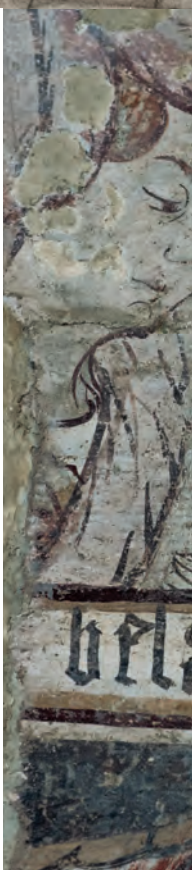
Als je richting Samos loopt, kom je langs Liñares, Hospital da Condesa en Alto do Poio, drie plekken die landschappelijk bijzonder zijn. **Triacastela** staat al in de **Codex Calixtinus** beschreven als eindpunt van deze etappe. Hier vind je herbergen en andere accommodatie voor pelgrims.

In Samos wordt forel gevangen in de rivieren Oribio en Sarria en kun je de **mozarabische kapel van de Ciprés** bezoeken en het **klooster van San Xulián**. Loop door de kloostergangen en de prachtige kerk en je waant je terug in de tijd. Als je doorloopt in

de richting van Portomarín kom je eerst langs **Sarria**, een van de meest opvallende plaatsen langs de Camino.

Alle pelgrims die hiervandaan vertrekken en in Santiago aankomen, krijgen '**La Compostela**', een certificaat waarin staat dat de looper minstens 100 km van de route heeft afgelegd. In het dorpje **Barbadelo** kun je nog een bezoekje brengen aan de Romeinse kerk van Santiago, die de titel van 'nationaal monument' heeft gekregen.

Je bent nu dicht bij het dorp **Portomarín**, waar je een mooi uitzicht hebt op het stuwmeer van Belesar. Het oude dorp werd onder water gezet en een aantal van de gebouwen, waaron-

San Salvador de Vilar de Donas. Palas de Rei

der de kerk van San Nicolao, werd steen voor steen verplaatst. Als het waterpeil laag staat, kun je de ruïnes van het oude dorp weer zien. Gastronomische specialiteiten van dit gebied zijn: **empanada met paling**, amandeltaart en brandewijn.

In het dorp Palas de Rei staat het klooster Vilar de Donas, met zijn met fresco's versierde kerk uit de 14e eeuw. Op een paar kilometer afstand ligt het kasteel van Pambre. Dit wordt beschouwd als het beste voorbeeld van militaire architectuur in Galicië. Het kasteel staat te midden van een prachtig landschap met inheemse planten.

Het dorp Melide mag eigenlijk niet gemist worden vanwege zijn gastronomische kwaliteiten. Het dorp is bekend om zijn **inktvis á feira**, dat geserveerd wordt met

roggebrood. Ook zijn de **melindres** bekend, een zoete lekkernij. En als we het dan toch over gastronomische tradities hebben... het dorp **Arzúa** is alleen al om zijn romige kaas een bezoekje waard.

Santiago de Compostela is nu heel dichtbij. De aankomst op de bestemming, waar zo naar verlangd is, wordt beloond met een mis in de kathedraal om 12.00 uur ter ere van de pelgrims. Daarna kunnen zij het borstbeeld van de apostel op het hoogaltaar omhelzen.

Vergeet niet om een bezoek te brengen aan de **kloostergang**, het **museum**, de **crypte** waar de resten van de heilige liggen en de **Puerta Santa** (heilige deur), die alleen in het **heilige jaar** opengaat, wanneer 25 juli, de dag van de apostel, op een zondag valt.

Via de zilverroute

Als je vanaf **Verín** naar **Santiago de Compostela** reist, weet je waarom deze route de zilverroute wordt genoemd.

In Verín word je verwelkomd door het **fort van Monterrei** met zijn donjon, die uitkijkt over het dorp en de vallei van de rivier Tamega. Bovenop een acropolis wordt al 800 jaar lang het land richting Portugal in de gaten gehouden.

Zijn driedubbele verdedigingsmuur en de **Pozo Verde** (groene put) worden in verband gebracht met verhalen over ontrouw en zelfmoord, zoals die van de vrouw van **Peter de Wrede**. Typische gerechten in dit dorp zijn **inktvis á feira**, kabeljauw

en de typisch Galicische varkensworst **androlla**, alles natuurlijk onder het genot van een lokale wijn.

Als je de reis voortzet, kom je aan in **Augas Santas**, dicht bij **Allariz**. Dit dorp heeft een historisch centrum dat tot de mooiste van Galicië behoort. Wandel door de straten en laat je verleiden door de zoete lekkernijen zoals melindres, tarta real (amandeltaart) en door de **schapenkaas Queixo do Rexo**.

Ourense staat bekend als de **thermische hoofdstad van Galicië**. De stad heeft een belangrijk historisch centrum, met als meest opvallende gebouw de **kathedraal** met zijn beroemde **kapel van Santo Cristo**.

Ook vinden we er de **bron van As Burgas**, waar het **water** met een temperatuur van **67 graden** uitkomt. De legende gaat dat deze bron er is omdat er zich een slapende vulkaan onder de stad bevindt.

Ribadavia is niet alleen de hoofdstad van de **O Ribeiro wijn**, maar heeft ook een waardevol historisch-artistiek erfgoed, zoals het **kasteel Castillo de los Condes**, een van de meest representatieve forten van Galicië.

Vergeet niet om wat van de lokale wijnen te proeven in een van de wijnbars of de zoete lekkernijen te kopen in de oude Joodse buurt.

Vlak bij Ribadavia ligt de **badplaats**

Allariz

Laias, waar je uit kunt rusten nadat je door de wijngaarden van het gebied **San Clodio** in de gemeente **Leiro** bent gelopen.

Het dorp **Cea** staat in heel Galicië bekend om zijn **brood** (beschermde geografische indicatie: pan de Cea). Het is heerlijk met eucaliptine, een likeur van eucalyptusbladeren, die door de monniken van het nabijgelegen **klooster van Oseira** wordt bereid.

Het klooster is enorm groot. Je kunt jezelf dan ook even helemaal verliezen binnen de **kloostergangen**, op de enorme **trap** en in de indrukwekkende **kerk**. Binnen de kerk valt de kooromgang met zijn kapellen op, die de apsis insluit. In een zijflank ligt de kapittelzaal onder een kruisgewelf dat door

Salomonische zuilen wordt ondersteund.

Je komt de Galicische hoofdstad **Santiago de Compostela** binnen door de calle Ponte do Sar. Daar kun je ook nog een bezoek brengen aan de gelijknamige kapittelkerk met zijn hellende muren. Deze worden ondersteund door indrukwekkende steunberen, die de kerk zijn herkenbare uiterlijk geven.

Het **oude centrum** en zijn enorme kathedraal is nu heel dichtbij. Loop door de nauwe straatjes en kom uit op het majestueuze **plein O Obradoiro**.

Geniet van je verblijf door eens een kijkje te nemen op de **markt**, wat ambachtelijke producten te kopen of tapas te eten in een tapasbar

BRONNEN

Binnen Spanje is Galicië met ruim 300 thermische bronnen de belangrijkste bestemming voor dit soort toerisme. Veel van de bronnen zijn zeer rijk aan mineralen en hebben daarom therapeutische eigenschappen.

Thermische bronnen en O Ribeiro Wijnen

Als je in de provincie Ourense een tochtje maakt tussen de plaatsen **Cenlle** en **San Amaro** kan je goed zien hoe rijk dit gebied is, zowel aan **thermische bronnen** als aan **wijngaarden**.

Dewijnenuitdegebieden **O Carballiño** en **O Ribeiro** mogen **officieel de oorsprongsbenaming** O Ribeiro gebruiken (Denominación de Origen de O Ribeiro). Onder dit certificaat produceren zij wijnen die tot de beste van Galicië horen. Wijnproductie is dan ook een belangrijke economische activiteit, naast de exploitatie van de thermische bronnen.

Het dorpje **Laias** is de perfecte plek om wat langer te blijven. Je kunt een

casa rural (vakantiehuis) huren of verblijven in het spahotel, waar in de Romeinse tijd goud werd gewonnen in de rivier. Vergeet natuurlijk niet om de lokale producten en wijnen te proeven.

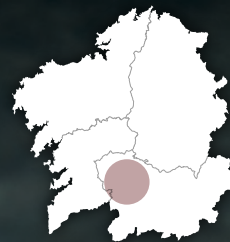
Het is heerlijk om tussen Laias en Barbantes-Estación te wandelen langs de oever van de **rivier Miño**, de langste rivier van Galicië, en te genieten van de natuur. Er is geen betere manier om je dag te eindigen dan in het kuuroord van Laias, met uitzicht over het stuwmeer Castrelo de Miño. Geniet van een massage of gewoon van het heerlijke water.

Lokalespecialiteiten zijn: **brood** uit het dorp Cea (beschermde geografische

indicatie: pan de Cea), **inktvis á feira** in O Carballiño, deegrolletjes gevuld met room en koffielikeur.

Een opvallend gebouw in O Carballiño is de **tempel van Veracruz**, ontworpen door Antonio Palacios. De historistische stijl, die we ook terugzien in een aantal van zijn andere gebouwen, bestaat uit een mix van decoratieve elementen uit verschillende artistieke periodes. Daarom is dit zo'n bijzonder gebouw.

O **Carballiño** is ook een belangrijk **kuuroord**, waar al jarenlang mensen naartoe komen die verlichting zoeken voor verschillende ziektes en aandoeningen of gewoon een paar uurtjes willen relaxen.

De castro van **San Cibrao de Las** is een van de grootste castros van Galicië en is ook bekend onder de naam **A Cidade**. Deze castro ligt tussen de gemeentes Punxín en San Amaro en werd bewoond vanaf de 2e eeuw tot aan het einde van de **castrexa-cultuur**. Opvallend zijn de concentrische muren en de bron of put waarmee de acropolis van water werd voorzien.

Als je de ziel van dit gebied echt in je op wilt nemen, is een wijnproeverij in een van de **bodega's** een must. De **eerste wijnstokken** werden hier geplant door de **cisterciënzermonniken van San Clodio**. Dit klooster dateert uit de 6e eeuw en werd al snel een succesvolle **landbouwonderneming**. Tegenwoordig is het een hotel met veel charme en een opvallende, artistieke kloostergang.

Water en avontuur in het Parque de O Xurés

De route loopt nu tussen **Bande** en **Lobios**. In het laatste dorp ligt een spa die bekend is om zijn mineraalrijke water met geneeskrachtige eigenschappen.

Als je met deze tocht begint, zal je zien dat er in dit gebied veel overblijfselen zijn van **Romeinse nederzettingen** en wegen. Ook kom je langs dichte bossen en groene valleien met **watervallen** en **wilde beesten**, zoals reebokken, paarden en wolven.

Van het oude klooster staat alleen de **kerk Santa Comba de Bande** nog overeind. Deze **7e-eeuwse** kerk is weliswaar klein qua omvang, maar

het oppervlak van een Grieks kruis met voorportaal zorgt ervoor dat het van buiten groter lijkt dan het is. Binnen zijn fresco's te bewonderen van de vier evangelisten, de Maria-Boodschap en God de Vader boven de wereldbol.

Vlakbij ligt het **Romeinse militaire kamp Aquis Querquennis** uit de 1e eeuw. Hiervandaan werd de aanzet gegeven voor de bouw van een belangrijke Romeinse weg tussen Astorga en Braga.

De weg loopt langs de oever van de rivier **Limia** en komt soms onder water te staan wanneer het waterpeil in de rivier stijgt. Behalve

de archeologische resten kun je ook het bezoekerscentrum bekijken, waar een interessante uitleg wordt gegeven over de organisatie en functie van deze weg binnen het Romeinse Rijk.

In de **spa van Lobios** komt het waterstofcarbonaatrijke water met een temperatuur van 70 graden uit de grond. Vanuit de zwembaden heb je uitzicht op de bergen van Serra do Xurés. Een wandelingetje langs de rivier leidt je naar het openbare zwembad met thermaal water.

Ook vind je in dit gebied molens, poeltjes en een aantal watervallen waarvan het water in verschillende

blauwtinten naar beneden stort.

In deze regio wordt veel rundvlees en wild gegeten. Vergeet dit niet wanneer je in een restaurant gaat bestellen.

Een andere specialiteit is *cachena*, een **autochtoon runderras** met grote horens die op grote grasvlaktes in het wild leeft.

Vanaf de spa loopt de **Ruta da Corga da Fecha**. Je komt onder meer langs de **archeologische opgravingen van het huis Aquis Originis**. Je kunt hier duidelijk de keuken onderscheiden, evenals de thermale ruimte en het verwarmingssysteem onder de vloer, dat ook gebruikt werd bij de thermale baden van de keizers.

WANDELEN TUSSEN DE WIJNGAARDEN

Galicische wijnen mogen gebruikmaken van vijf oorsprongsbenamingen. Mede hierdoor en natuurlijk dankzij de eeuwenoude wijnbouwtradities zijn de wijnen uit deze regio wereldberoemd. Het is een bijzondere ervaring om de gebieden te bezoeken waar de druiven verbouwd worden.

Cambados, wieg van de Albariño

Cambados is het begin- en eindpunt van een route die je leidt langs de gebieden waar de bekende **Albariño**-druif verbouwd wordt.

In het vooraanstaande dorp **Cambados** gaan de **paleiselijke architectuur** en de **maritieme tradities** hand in hand. De lokale wijnen **D. O. Rías Baixas** passen perfect bij de **vischotels** die in dit gebied geserveerd worden.

Tijdens een bezoek aan dit dorp zal je snel terechtkomen in de Paseo de la Calzada, de calle Príncipe of de Parador. In het zomerseizoen is het hier vol toeristen die aangetrokken worden door het milde klimaat en de

uitstekende gastronomie.

Het wijnfeest **Festa do Viño Albariño** is officieel, als een van de eerste feesten, aangemerkt als nationale toeristische attractie (Interés Turístico Nacional). Dit is een van de belangrijkste evenementen tijdens het zomerseizoen in Galicië, waarin de plaatselijke wijnhuizen hun producten in tijdelijke barretjes aanbieden.

Vanaf de boulevard kun je de eilanden **A Toxa** en **Arousa** zien. Tussen de kust en de eilanden liggen speciale vloten waarop mosselen en oesters gekweekt worden. Dit zijn de authentieke lekkernijen die in de lokale bars en restaurants geserveerd wor-

den. Het zijn de bijzondere natuurlijke omstandigheden in de **Galicische rías** die zorgen voor de onovertrefelijke kwaliteit van de schelpdieren, die wereldwijd erkend is.

De **pazo** (typisch Galicisch landhuis) van **Fefiñáns** is een van de beste voorbeelden van vooraanstaande civiele architectuur in Galicië. Deze artistiek interessante, semi-stedelijke pazo ligt naast de kerk San Benito en is gebouwd in de 16e eeuw.

Op de paradeplaats vinden we familiewapens van het burggraafschap van Fefiñáns en het markizaat van Figueroa. Het huis is gebouwd in een L-vorm, die uitkomt op het plein met

zijn kanteelvormige toren. Ook herbergt het huis de oudste **wijnkelder** uit dit gebied, namelijk uit 1904. Je kunt een wandeling maken langs de wijngaarden of door de tuinen, waar veel inheemse plantsoorten en eeuwenoude buksbomen staan.

In het **Museo Etnográfico e do Viño** (etnografisch wijnmuseum) kun je meer leren over de geschiedenis en methoden waarmee de wijn in de regio O Salnés (waarin Cambados ligt) geproduceerd wordt. De volgende stop is de ruïne van de **kerk Santa Mariña Dozo** met zijn bijzondere begraafplaats.

Als je de vissersbuurt **San Tomé** doorgaat, kom je uit bij een brug naar het eilandje Figueira. Hier kun je de ruïne bezoeken van de middel-eeuwse **toren van San Sadurniño**.

Priorato van O Ribeiro

Om de regio rond Ourense beter te leren kennen, kun je het beste naar het dorp **A Arnoia** gaan. Dit gebied heeft een van de beste wijntradities van Galicië en mag de **D.O. O Ribeiro** produceren.

A Arnoia ligt aan de oevers van het **stuwmeer Frieira**. Belangrijkste economische activiteiten zijn de productie van wijn en de exploitatie van de thermale bronnen. Er is een **spa** met zwavelhoudend water en gefluorideerd water dat met 22 graden al damp afgeeft. Vanaf de terrassen heb je mooi uitzicht over de bossen langs de oevers van de **rivier Miño**. Per boot kun je naar het oude kuuroord Cortegada varen. Het gebouw heeft een modernistisch ontwerp dat je terugvoert

naar de jaren 30 van de vorige eeuw.

A Arnoia staat bekend om zijn groene **paprika's**, die op vele verschillende manieren klaargemaakt worden: gevulde paprika, in een tortilla, gefrituurd, geroosterd of gebakken. Elk jaar vindt er in augustus een feest plaats ter ere van dit product.

Vlak bij Ourense vind je de **pazo van Casanova**. Dit 18e-eeuwse gebouw heeft ook een **wijnkelder**. Hier worden de **godello-, loureira-, albariño-** en **treixadura-druiven** verbouwd.

Ook kun je hier uitleg krijgen over de onderzoeksprojecten waar ze aan meedoen om een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling en evolutie

van de wijnen uit de regio. Vergeet niet om de wijn en de orujo (lokale alcoholische drank) te proeven.

In de gemeente Leiro, op weg naar Ribadavia, vind je het **wijnhuis Viña Meín**, dat omgeven wordt door wijngaarden. Het oude gebouw, dat dienst deed voor de wijnproductie, is nu een accommodatie voor toeristen.

Je bent nu niet ver af van het **klooster San Clodio**. Hier heeft de wieg van de O Ribeiro gestaan. Het waren tenslotte de cisterciënzer-moederen die deze heuvels als eersten met wijnstokken beplantten. Tegenwoordig is het klooster een **hotel**, maar de kloostergangen en tuinen zijn wel voor iedereen toegankelijk. In de

kerk valt vooral het altaarstuk en het versierde plafond op.

De belangrijkste architectonische bezienswaardigheden in **Ribadavia** zijn de Joodse wijk, het kasteel en het huis van de inquisitie (Casa da Inquisición). Een belangrijk evenement is **Festa da Historia**, wanneer de deelnemers kleding uit vroegere tijden aan hebben en je je even terug waant in lang vervlogen tijden. Vergeet niet om de typisch Hebreeuwse zoete lekkernijen te proeven en een voorstelling bij te wonen van het internationale theaterfestival **Mostra Internacional de Teatro**.

In Ribadavia is ook een bezoekje aan de kerk **San Xes de Francelos** zeker de moeite waard. De kerk stamt uit de **9e eeuw** en wordt beschouwd als een uniek gebouw in de pre-romaanse architectuur. Je zult je verbazen over de versieringen van de transenne.

VISSERSTOERISME

Ben je geïnteresseerd in het werk van de vissers? Wil je weten welk vistuig en gereedschap ze gebruiken en hoe de visveiling werkt? Ga dan eens naar een vissersdorpje en kom meer te weten over deze fascinerende wereld.

Vissersdorpen: Muros, Fisterra en Muxía

Aan de **Costa da Morte** krijg je de kans om het dagelijkse leven te leren kennen van de typische **vissersdorpjes** die van de zee leven. Het zijn dorpen als Muros, Fisterra en Muxía. Het wemelt er van de legenden over schipbreuken en natuurlijk van de vuurtorens die de steile kusten aan-geven.

Het is heel leuk om een boottocht te maken rond de **kaap van Fisterra**, de plek waarvan ze in de oudheid dachten dat het **einde van de wereld** was. Het is ook voor vele pelgrims het eindpunt van de **Camino de**

Santiago. In de havens kun je zien hoe de boetsters de **visnetten repareren**. Je doet er minstens vijf jaar over om dit minutieuze vak te leren. Tot slot is je bezoek nooit compleet zonder een bezoek aan een van de uitspanningen in de havens van **Muros** en **Muxía** om de heerlijke gerechten met vers gevangen vis te proeven.

In deze regio zijn er oneindig veel verhalen over tragische schipbreuken. Op verschillende plekken aan de kust zie je de kruizen die een aandenken vormen aan de vele doden in de Atlantische Oceaan. De winterstormen zijn

onverbidelijk en de ruigheid van de oceaan bemoeilijkt de navigatie. Ook het werk van de **percebeiros** (mosselvisser) op de rotsen verandert dan in een spel van leven op dood.

De vuurtoren van Cabo Vilán is een van de belangrijkste langs de Galicische kust en staat in een prachtig gebied. Binnen vind je het **Centro de Interpretación dos Naufraxios, Faros e Sinais Marítimos** (bezoekerscentrum voor schipbreuken, vuurtorens en maritieme borden). Vanaf deze kaap zijn de zonsondergangen heel gedenkwaardig.

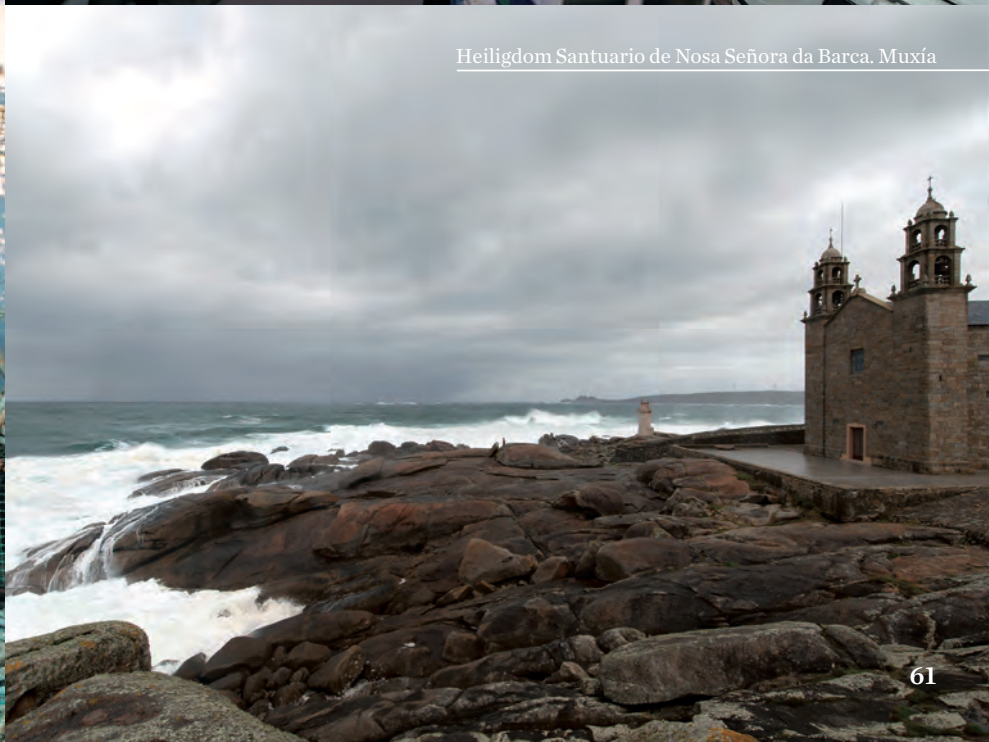

Haven van Muros

Heiligdom Santuario de Nosa Señora da Barca. Muxía

Golfbaan. Illa da Toxa. O Grove

Op ontdekking in Rías Baixas

Rías Baixas is de meest geliefde vakantiebestemming voor de Galiciër zelf. Het gebied is gezegend met een mild klimaat en de kustplaatsen zoals Boiro, Ribeira, Marín, Combarro en Cangas hebben heerlijke **zandstranden** waar de zon de hele dag op schijnt. Een stukje verderop in zee ligt het Parque Nacional das Illas Atlánticas, waar je in een bootje naartoe kunt. De eilanden staan bekend om hun verlaten stranden en beschermde flora en fauna.

Er zijn verschillende **vissers** met wie je mee kunt gaan naar de kokkel- en mosselbanken in de **rías Arousa, Pontevedra** en **Vigo**. De kokkels en mossels die hier worden gevangen, zijn bestemd voor de vismarkt. In de vallei **O Salnés** ligt Cambados, een

van de meest vooraanstaande dorpen in dit gedeelte van Galicië.

Het dorp wordt omringd door wijngaarden waar de wijn **D. O. Rías Baixas** wordt geproduceerd. Als je door het centrum loopt, zal je onder de indruk zijn van de statige huizen en de majestueuze pazo van Fefiñáns.

Als je de zouterij **Salazones de Moreiras** de O Grove bezoekt, kom je veel meer te weten over het beroep van visser en mosselvisser. De vlotten waaraan de mossels en andere schelpdieren gekweekt worden, maken deel uit van het landschap van Rías Baixas. Maak een tochtje tussen de vlotten door en bekijk hoe de vissers op deze platforms werken.

Vervolg je weg langs de kust en je komt uit bij **Combarro**. Hier staan traditionele **hórreos**, waarin de oogst vroeger werd opgeslagen. De gevel die aan de zee kant ligt, is afgesloten. Achter de hórreos staan de vissershuisen. Het **graniet** en **hout** van beide constructies vormen samen een aantrekkelijk stedelijk beeld.

Een paar kilometer verderop ligt **Pontevedra**, met een historisch centrum dat tot de mooiste van Galicië behoort. Slenter lekker door de straten en over de pleinen, maar zorg dat je ook een kijkje neemt bij het provinciaal museum (**Museo Provincial**), waar een aantal mooie voorbeelden van Galicische schilderkunst hangt.

DE ROUTE VAN DE CAMELIA'S

In de tuinen van de majestueuze pazos spelen de camelia's de hoofdrol. Zorg er dus voor dat je de tuinen bezoekt wanneer deze planten in de bloei staan en al je zintuigen worden geprikkeld met een waar spektakel.

Pazos en tuinen

Deze route loopt langs specifieke plekken, die we hieronder specificeren, in de provincies A Coruña en Pontevedra. Je krijgt de kans om door **traditionele Galicische tuinen** te wandelen om al het moois te aanschouwen en natuurlijk te ruiken.

Het hele jaar door worden er exposities en wedstrijden georganiseerd in verschillende plaatsen in Galicië. Liefhebbers, experts en verzamelaars uit de hele wereld worden aangetrokken door de kwaliteit en de variëteit van de plantensoorten.

De route begint bij de **Pazo de Mariñán**, in de gemeente Bergondo in de provincie A Coruña. Het huis ligt

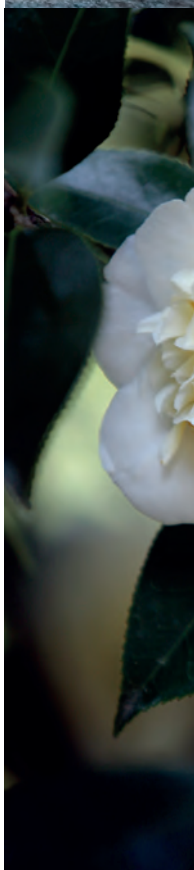
op een groot landgoed aan de rivier **Mandeo**. Het geometrische ontwerp van de Franse tuin bestaat uit **paden tussen de buxussen en platanen**. Daarnaast zijn er ook azalea's, rozen, honderd jaar oude schijnels (clethra's), klimop en natuurlijk een **grote variëteit aan camelia's**.

In **Santiago de Compostela** is het park **Alameda** botanisch gezien opvallend. Het park ligt midden in de stad naast de Carballeira de Santa Susana. Het is er heerlijk wandelen onder de schaduw van de platanen en de palmbomen. Ook zijn er prachtige **camelia's** die ook wel **'jacobeas'** worden genoemd.

In de tuin van de **Pazo de Santa Cruz**

de **Ribadulla** staan camelia's die opvallen wat **betreft kleur en grootte**. Deze decoratieve, botanische ruimte roept bij experts de meeste fascinatie op in heel Galicië. In de 19e eeuw werd de tuin aanzienlijk verbeterd door Iván Armada. Hij breidde de plantencollectie aanzienlijk uit. In deze prachtige Galicische tuin zijn bepaalde gedeeltes dicht **bebost** en **andere geometrisch** aangelegd. Ook is er een **oude glazen kas**. Dit idyllische oord was tijdens de Napoleontische bezetting aan het begin van de 19e eeuw een toevluchtsoord voor de intellectuele politicus Gaspar Melchor de Jovellanos.

De **Pazo de Oca** wordt ook wel het **'Versailles van Galicië'** genoemd.

Wat opvalt zijn de ommuurde tuinen en de grote vijver die als een soort rivier door de tuin loopt. Midden in de vijver ligt een stenen boot vol met planten. En natuurlijk zijn er overal de rood bloeiende camelia's. Al lopende kom je uit bij de spectaculaire Paseo de los Tilos (lindelaan). Haaks op de hoofdgevel ligt de barokke kerk en de bogengalerij, die de kerk verbindt met het privé huis. Binnen in het huis vind je prachtige meubels en kunstwerken uit verschillende eeuwen.

De originele structuur van A Casa da Matanza of het Casa Museo de Rosalía de Castro is nog bijna geheel intact. In het huis worden foto's van familie en vrienden bewaard van de belangrijke schrijfster Rosalía de Castro, die hier in 1885 stierf. Ook zijn er persoonlijke herinneringen, brieven en

dagelijkse gebruiksvoorwerpen uit het Galicië van de 19e eeuw. In de tuin van het huis vallen de verschillende camelia's op.

In Vilagarcía de Arousa ligt de Pazo de Rubiáns. Dit landhuis dateert uit de middeleeuwen. Bij het huis hoort een uitgebreid aangelegd, ingetogen bos waarin de gekleurde camelia's zorgen voor afwisseling. Sommige camelia's zijn van de bekende variëteit Eugenia de Montijo. De tuin is bekroond met de internationale prijs voor tuinen 'Jardín de Excelencia Internacional'. Het huis produceert ook zijn eigen wijn D. O. Rías Baixas en organiseert wijnproeverijen in de eigen wijnkelder. Ook kun je de pazo en de kapel van binnen bekijken tijdens een rondleiding

De tuin van de Pazo de Quinteiro

Pazo de Oca. A Estrada

da Cruz, in het dorp Ribadumia, wordt omringd door een inheems bos en door wijngaarden en heeft bovendien een eigen wijnkelder waar de D. O. Rías Baixas wordt geproduceerd. In de aangelegde tuin zien we overal de camelia terug. Hier bloeien zo'n 5000 exemplaren in meer dan 1000 variëteiten. In Cambados vinden we een ander voorbeeld van een pazo met wijngaard, namelijk die van Fefiñáns.

De Pazo de A Saleta in Meis stamt uit de 18e eeuw en heeft een kapel en een duiventil, zoals dat gewoonlijk was in dit soort vooraanstaande huizen. En natuurlijk zit er een indrukwekkende tuin bij. De tuin van dit landhuis is beplant met 200 verschillende soorten camelia's. In de jaren 60 van de vorige eeuw werd het gebouw gekocht door het Britse echtpaar Grimson.

De tuin werd aangelegd in een typische Engelse stijl en er werden plantsoorten afkomstig uit alle vijf de continenten geplant. Daarmee is het een van de mooiste tuinen in Spanje geworden.

De Pazo de Lourizán stamt oorspronkelijk uit de 15e eeuw, al werd het huidige modernistische gebouw pas in de 19e eeuw gebouwd. Het terrein, dat 54 hectare beslaat, is tijdens zijn bestaan voor vele verschillende doeleinden gebruikt, bijvoorbeeld als boerderij en als onderzoekscentrum voor bosbouw. Dankzij de overvloedige beplanting van camelia's is er in de aangelegde tuin een ware kleurexplosie gaande.

In de tuin van Castelo de Souto-maior wisselen de rozenstruiken en camelia's elkaar af. De delicate bloemen worden omringd door eeuwenoude kastanjabomen en an-

Pazo de Santa Cruz de Ribadulla, Vedra

dere plantsoorten afkomstig uit alle vijf de continenten. De tuin is in de loop der jaren steeds belangrijker geworden en is net als de tuin van Rubiáns bekroond met de internationale prijs voor tuinen '**Jardín de Excelencia Internacional**'

Vanuit het **Parque de O Castro** heb je het mooiste uitzicht over de ría **Vigo** en kan je het Romeinse verleden van de stad goed zien. Ook is het hier begroeid met prachtige camelia's, midden tussen de sinasappelbomen en cipressen.

De **Pazo-Museo Quiñones de León** in **Vigo** is omgeturnd tot gemeentemuseum met een archeologische collectie, schilderijen en decoratieve kunst. De tuin staat vol met allerlei plantsoorten. Dit is een mooie kans voor een aangename wandeling in het centrum van **Vigo**. Als je je bezoek nu ook nog aan het eind van

februari plant, zie je de bloeiende camelia in zijn volle glorie.

In de **Galicische tuinen** vind je veel verrassingen. De tuin van de **Pazo de San Lourenzo de Trasouto** in Santiago de Compostela bijvoorbeeld, die staat niet alleen vol met prachtige camelia's, maar herbergt ook een bijzonder ontwerp van allegorische symbolen van het **christendom** in de vorm van buxussen.

Ook de **Pazo do Faramello** is een bezoek waard. Dit herenhuis werd aan het begin van de 18e eeuw tussen Santiago en Padrón gebouwd. Eromheen ligt een landgoed van 126.000 vierkante meter met een aantal rustiek aangelegde tuinen. Een deel van de tuinbedden zijn aangelegd op een oude papierfabriek die langs de rivier stond die door het landgoed loopt.

MEER
GALICIË

Pórtico de la Gloria, Kathedraal van Santiago

Museo do Mar, Vigo

Kunst ligt op straat

Al sinds lang vervlogen tijden tref je in alle hoeken van Galicië **kunst** aan. De **petrogliefen**, **dolmens** en **castros** spreken de bezoeker toe vanuit een ver verleden vol geheimen. Ga op zoek naar de mysteries van de vooraanstaande **pazos**, **hórreos** en **calvaries**.

In al deze werken is **steen** het basismateriaal. De traditionele steenbewerkers heten in Galicië **canteiros**. Al eeuwenlang bouwen zij **huizen**, **straten** en **kloosters**. Ze hebben de gevels bewerkt van **romaanse tempels**, die overal verspreid door het land liggen. Hun meesterwerk was de **Pórtico de la Gloria** van de **kathedraal** in Santiago

de Compostela. Ook maakten ze de wapenschilden en graftombes van de adellijke families die te vinden zijn op de gevels van **pazos** en in kerken. Ze voelen de kracht en de ruwheid van het **graniet** onder hun handen.

Ga je liever naar een **museum**? Dan heb je geluk. In Galicië vind je zowel op het **platteland** als in de **steden** de meest uiteenlopende musea. Wil je echt wat lerén of zoek je gewoon wat vermaak? De mogelijkheden zijn eindeloos. Alle **Galicische steden** hebben opvallende musea. In **Ferrol** staat het **Museo Naval** (nautisch museum) voor diegene die wat meer te weten wil komen over de nautische geschiedenis. Hier vind je reproduc-

ties van schepen, navigatie-instrumenten en kaarten. Ben je meer onder de indruk van schilderkunst? Ga dan naar het **Museo de Belas Artes da Coruña** (museum voor schone kunsten) om de werken van de belangrijkste **Galicische kunstenaars van de 20e eeuw** te bewonderen. In **Santiago de Compostela** staat het **Museo do Pobo Galego** met zijn etnografische collectie over de **tradities en gewoontes in Galicië**.

In **Pontevedra** staat het **Museo Provincial**, met verschillende dependances in het historisch centrum. En in **Vigo**, met de grootste haven van Galicië, staat het **Museo do Mar**, waar je meer kunt lerén over

Klooster van Monfero

Centro Galego de Arte Contemporánea.
Santiago de Compostela

Fundación Luís Seoane. A Coruña

de band tussen Galicië en de zee.

Om erachter te komen hoe de mensen leefden in de **prehistorie** en in de periode voor de **romanisatie** raden we je aan een bezoek te brengen aan de **archeologische centra Campo Lameiro en San Cibrao de Las**. Het eerste centrum herbergt prachtige exemplaren van petroglieden met rotskervingen. In het laatst genoemde centrum kom je te weten hoe de castros van de castrexa-cultuur waren.

De monumentale en artistieke rijkdom die je in **Monforte de Lemos** aantreft is een goed voorbeeld van wat je ook in de **rest van Galicië** kunt tegenkomen. Het **Museo de Nosa Señora da Antiga** herbergt een selecte collectie met werken van El Greco en Andrea del Sarto. Terwijl je in het **Museo de**

Arte Sacra das Clarisas een grote verzameling Italiaanse kunst kunt bekijken die in de 18e eeuw door de Condes de Lemos aangekocht werd.

Ga je liever naar een museum voor **moderne kunst**? Dat kan in de drie grote steden, waar de musea in tijdelijke exposities werk tonen van de nieuwste creatieve stromingen. In **A Coruña** is dat de **Fundación Luís Seoane**; in **Santiago de Compostela** het **Centro Galego de Arte Contemporánea** en in **Vigo** het **Museo de Arte Contemporánea**.

Cidade da Cultura is het ontwerp van Peter Eisenman. Het is een groep gebouwen die architectonisch op wereldwijd niveau meetelt. Je kunt er naar het **Museo de Galicië** gaan, met een gevarieerde programmering. Ook is er een **bibliotheek** en een **archief**.

Taal en literatuur

Galicie heeft twee officiële talen: **Galicisch** en **Spaans** (Castiliaans).

Het **Galicisch** is een **Romaanse taal** en heeft veel gelijkenissen met het Portugees. In de middeleeuwen speelde het Galicisch een grote rol omdat het de taal was die de troubadours gebruikten voor hun gedichten. Ook schreef **Alfonso X** (de Wijze) zijn beroemde **Cantigas de Santa María** in deze taal.

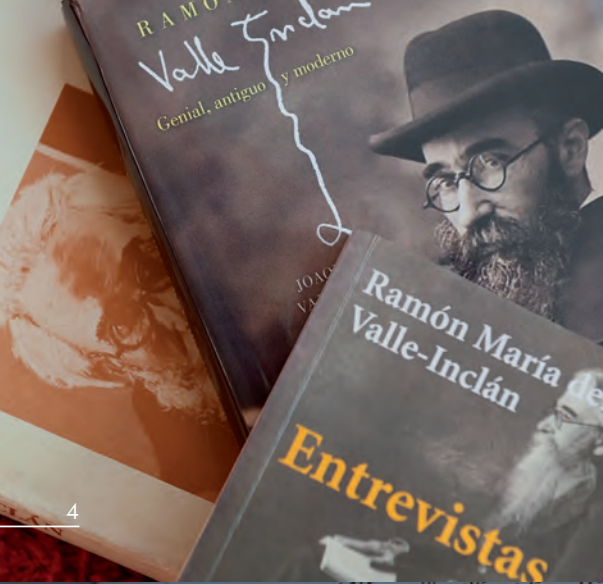
Tijdens je bezoek zal je vast wel die **typische woorden** horen die zo moeilijk te vertalen zijn naar andere talen, zoals *riquiño*, *enxebre*, *ruliña* of *aloumiñar*. Wat opvalt zijn de bijzondere intonatie en zachte klank van het Gali-

cisch. Galicie heeft een **rijke literaire traditie**, met een belangrijke rol voor vrouwen op dit gebied. Geniet van de gedichten van **Rosalía de Castro** of van het heldere proza van **Emilia Pardo Bazán** met haar bespiegelingen over de 19e-eeuwse maatschappij. Beide vrouwen hebben ook in het Castiliaans geschreven.

Verschillende in Galicie geboren schrijvers hebben belangrijke prijzen gewonnen. Denk maar eens aan **Nobelprijswinnaar Camilo José Cela**, auteur van de boeken *La Colmena* en *La familia de Pascual Duarte*. Andere opvallende namen zijn: Ramón María del **Valle-Inclán** (4), Eduardo **Blanco Amor**, Álvaro **Cunqueiro**, Alfonso

Daniel Rodríguez **Castelao**, Gonzalo **Torrente Ballester** en Manuel **Rivas**.

Wil je meer te weten komen over de levens van deze intellectuelen, de huizen bezoeken waar ze woonden of de exposities bekijken die over hen georganiseerd worden? Ga dan naar de **Fundación Camilo José Cela** (2), in de gemeente Padrón, het **Casa Museo Emilia Pardo Bazán** (3), in het oude centrum van A Coruña, de **Fundación Rosalía de Castro** (5 y 6), vlak bij die van Cela, of de **Fundación Gonzalo Torrente Ballester** (1), in de historische binnenstad van Santiago de Compostela. Hier vind je bibliotheken en eerste uitgaves van hun werken.

Castelas

Puur natuur

Galicië heeft zo'n rijke natuur en zo veel verschillende habitats dat een groot deel van het land beschermd gebied is. Wandel door de bossen waar ook wolven leven of maak een boottochtje naar een van de eilanden met zijn ongerepte stranden.

Parque Nacional das Illas Atlánticas. Vaar met een bootje naar het strand dat door de Engelse krant *The Guardian* is uitgeroepen tot mooiste van de wereld, namelijk het strand Rodas op de Cíes-eilanden. Het park bestaat uit de archipels Sálvora, Cortegada, Ons en Cíes en herbergt vele unieke flora en fauna.

Fragas do Eume. Dit is het best bewaarde Atlantische bos van het

hele Iberisch Schiereiland. Hier wandel je tussen de inheemse bomen en klim je omhoog naar het klooster **Monasterio de Caaveiro**, alwaar je een prachtig uitzicht hebt op de rivier Eume.

Parque Baixa Limia-Serra do Xurés.

Dit is een gebied vol watervallen, megalithische monumenten en thermale bronnen, waarover vele legenden de ronde doen die fictie en realiteit vermengen. Ook is er een belangrijke Romeinse weg, de **Via Nova**.

Duingebied van Corrubedo. Deze gigantische duin ligt in een idyllische omgeving aan de zee. Er zijn verschillende wandelingen uitgezet langs de meertjes (Carregal

en Vixán) die om de duin liggen.

Monte Aloia. Natuurlijk uitkijkpunt over de vallei van de Miño, de langste rivier van Galicië, wanneer deze langs Tui stroomt. Hier heb je een geweldig panoramisch uitzicht.

O Invernadeiro. Dit is een gebied waar bijna niemand woont en je hebt een vergunning nodig om er naar toe te gaan. Dankzij de geïsoleerde ligging is het een bevoorrechte plek om in alle rust te genieten van de rivieren en het inheemse bos.

Serra da Enciña da Lastra. Hier groeien steeneiken en andere Mediterrane flora, wat uitonderlijk is in Galicië. Ook is dit een paradijs voor speleologen.

Strand van Doniños

Galicië, een en al natuur

Naast de nationale parken en natuurparken zijn er ook veel gebieden met andere speciale benamingen, zoals **Paisajes Protegidos** (beschermde landschappen), **Monumentos Naturales** (natuurmonumenten), **Zonas de Especial Protección de los Valores Naturales** (gebieden waar de natuurlijke waarden extra beschermd worden), verbonden met de **Lugares de Importancia Comunitaria** (gebieden van communautair belang), en de Reservas de la Biosfera (Biosfeerreservaten).

In **Viveiro**, ten noorden van Lugo, staat in het natuurgebied **Souto da Rertorta** een van de hoogste bomen van Spanje, een **eucalyptus van 62 meter** hoog, die door de lokale bevolking de **Abuelo de Chavín** wordt genoemd (de oude opa van Chavín). Aan de **Costa**

Ártabra van A Coruña in het bergachtige gebied **Serra da Capelada** staan de **hoogste zeekliffen van Europa**. Tussen de nevel zie je de **wilde paarden**, stenen muren die uit de **ruige zee** omhoog komen en toevluchtsoorden waar zich volgens de **legende** gereïncarneerde zielen verborgen hielden.

Rustiger water en **paradijselijke stranden** met fijn wit zand vinden we in de gemeente **Cangas** in de provincie Pontevedra, tussen de rías van Pontevedra en Vigo aan de **Costa da Vela**.

Vanaf de stranden klimmen we naar boven. In het gebied **Valdeorras** in de provincie Ourense ligt de bergtop **Pena Trevinca** op een hoogte van 2127 meter. Als de sneeuw smelt, storten de rivieren zich hier met volle kracht

naar beneden door een bos van taxussen, dat uniek is in Europa.

In Galicië zijn zes gebieden aangemerkt als bioreservaat. In de provincie Ourense ligt het **bioreservaat Área de Allariz**, met de rivier **Arnoia** die erdoorheen loopt. In dezelfde provincie ligt het reservaat **Xurés-Gerês**, met een enorm gevarieerd bos. In Lugo ligt het bioreservaat **Os Ancares lucenses e montes de Navia**, **Cervantes e Becerreá** met zijn pallozas. Ten noorden vinden we het reservaat **Río Eo, Oscos y Terras de Burón**. Rondom de langste rivier van Galicië ligt **Terras do Miño**. En in de provincie A Coruña ligt **As Mariñas Coruñesas e Terras do Mandeo**, een reservaat dat zowel kustgebied als binnenland beslaat.

Praza da Leña. Pontevedra

Rúa Policarpo Sanz. Teatro Afundación. Vigo

Modernisme. Ferrol

Praza de Praterías, Santiago de Compostela

Galerías, A Coruña

Bron van As Burgas, Ourense

Uitzicht op Lugo vanaf de kathedraal

Zeven steden

Galië telt **zeven steden**, verdeeld over vier provincies. In de provincie Pontevedra ligt **Vigo**, met 300.000 inwoners de dichtstbevolkte stad van Galië.

Ferrol werd in de 16 eeuw de thuis-haven van de Spaanse **Koninklijke Marine** en is altijd een belangrijke militaire basis en centrum van **maritieme industrie** gebleven.

A Coruña wordt omringd door de Atlantische Oceaan. Hier kun je de **Herculestoren** beklimmen, de **enige Romeinse vuurtoren die nog in gebruik is**, en die nu op de **Werelderfgoedlijst** staat. Of ga een dagje naar het stadsstrand. En vergeet niet om de Galerías de La Marina te fotograferen. Dit zijn afgesloten balkon-

gallerijen van wit geschilderd hout.

Santiago de Compostela is het einddoel van duizenden pelgrims die de **Camino de Santiago** lopen. De historische binnenstad staat op de **Werelderfgoedlijst**. Slenter door de straatjes en bewonder het grootste wierookvat ter wereld, de **Botafumeiro**, in actie.

Als je door het historische centrum van **Pontevedra** wandelt, kun je het werk van de **canteiros** bewonderen. Deze arbeiders bewerkten het graniet waarmee ze de binnenstad bouwden. De pleinen stralen een stedelijke **gastvrijheid en levenskwaliteit** uit.

Vigo ligt aan een **ría** waarop je vloten ziet drijven die bestemd zijn voor het

kweken van schelpdieren. Maar wat je niet kunt zien zijn de vele galjoenen die er op de zeebodem liggen, boten die goud uit Amerika brachten. Op de markt **Mercado da Pedra** kun je oesters eten en in de haven neem je een boot naar de **Cíes-eilanden**.

Ourense ligt aan de oevers van de **rivier Miño** en heeft vele bruggen, waarvan de **Puente Romano** de opvallendste is. Er zijn verschillende **thermale baden** waarin je lekker kunt ontspannen.

Lugo is een parel van een stad, omringd door de best bewaarde **Romeinse muur** ter wereld, die op de **Werelderfgoedlijst** staat. Ook de thermale baden en de viering van het feest **Arde Lucus** zijn getuigenissen van het Romeinse verleden.

Historische plekken

Galicïe is hoofdzakelijk een landelijk gebied dat bezaaid ligt met **grotere en kleinere dorpen**. De **historische dorpen** blijven administratief en commercieel een belangrijke rol spelen voor de bevolking, die verspreid woont.

Betanzos was in de middeleeuwen de hoofdstad van het koninkrijk Galicië. De toevoeging 'de los Caballeros' is een duidelijke toespeling op het feit dat deze plaats een belangrijke woonplaats was voor adellijke families.

Een van de opvallendste beelden van **Muros** zijn de **stenen portieken** waaronder de vissers hun vistuig bewaren.

Baiona is het havenplaatsje waar de **boot de Pinta** in 1493 aankwam met het nieuws dat Amerika ontdekt was.

Dankzij de vele belegeringen werd er een fort gebouwd, dat nu dienst doet als toeristenaccommodatie.

Tui heeft een **kathedraal** die niet alleen opvalt vanwege zijn defensieve uiterlijk, maar ook vanwege zijn schitterende versieringen op het timpaan van de hoofdingang. Dit dorp was zowel bestuurlijk als religieus een strategische plek.

Het dorp **Allariz** ligt aan de rivier Arnoia, waar je idyllisch kunt wandelen langs de oevers. De hoogtijdagen van Allariz liggen al weer ver achter ons, namelijk in de middeleeuwen, toen het als cultureel centrum bekend stond en de hoofdstad van het koninkrijk Galicië was.

In **Ribadavia** is het rijke middeleeuwse

verleden nog goed zichtbaar, al is het dorp nu uitgegroeid tot hoofdstad van de regio waar de D. O. Ribeiro wordt geproduceerd. Het **kasteel Castillo de los Condes** houdt een wakend oog over de bevolking die in het dorp omringd wordt door **wijngaarden** en de rivier Avia.

Mondoñedo is de bisschopszetel en heeft een indrukwekkende kathedraal. Een typisch streekgerecht is taart met engelenhaar (een draderige, gesuikerde pompoenpuree)

Het strategische belang van **Viveiro** was dusdanig groot dat deze plaats ommuurd werd. Tijdens een wandeling langs de muur kom je langs de **drie toegangspoorten**. Binnen de muren krijg je een idee van de sociale pracht waarin men in die tijd leefde.

Galicië is een feest

In Galicië worden **rituelen** uit het **heidendom** perfect **gecombineerd** met **religieuze tradities**. Ze houden dan ook wel van een feestje. In de zomer gaat er eigenlijk geen weekend voorbij zonder dat er wel ergens in een dorp of stad iets wordt gevierd. Vele van deze feesten zijn erkend als internationale, nationale of Galicische toeristische attractie (interés turístico internacional, nacional of gallego).

Veel van de vieringen zijn van **oorsprong religieus** en vinden plaats ter ere van een of andere heilige of andere belangrijke figuur. Het is echt de moeite waard om eens een **processie** te bekijken bij een van de kleinere kerken. Of bezoek een **verbena**, een lokaal feest die tot in de late uurtjes doorgaat.

Een van de meest voorkomende festiviteiten is de **romería**, een bedevaart waarin bijzondere **rituelen** worden uitgevoerd naar aanleiding van een vermeende helende kracht van een beeld, een bron of een steen, die zich bevindt in heiligdommen, zoals dat van **Santo André de Teixido** of **Nosa Señora da Barca**. Tijdens deze vieringen wordt er gepicknickt met typische gerechten, zoals **roscoas** (zoete lekkernij), **empanadas** (pasteitje) en kaas. En natuurlijk is er de voortdurende muzikale begeleiding van de **tamboerijn** en de **fluit**.

Gastronomische specialiteiten spelen een grote rol op een **traditioneel Galicisch feest**. Bijna elk dorp heeft wel een gerecht dat ze als typisch voor het

dorp beschouwen. Deze worden klaargemaakt en tegen betaalbare prijzen en aangeboden aan het bezoekende publiek. Er zijn teveel feesten om bij te houden, dus we noemen er maar een paar: **La Festa da Lamprea** in Arbo, **la Festa da Lagosta** in A Guarda, **la Festa do Marisco** in O Grove of **la Festa do Capón** in Vilalba.

Ook worden er elk jaar weer vele **historische recreaties** gehouden in de oude centra van dorpen en steden. Deelnemers dragen de kleding van de tijd die ze naspelen en reizen terug in de tijd om in de huid te kruipen van hun personage. Bekende voorbeelden zijn: **Festa da Istoria** in Ribadavia, **Feira Franca** in Pontevedra en **Festa da Arribada** in Baiona

Rapa das bestas

De aanwezigheid van **kuddes wilde paarden** is vandaag de dag een stille getuigenis van het Galicisch verleden. Ook al leven deze paarden in het wild, ze hebben wel een eigenaar, die elk jaar in de zomer de **manen** en **staart** bijhoudt en de beesten **ontwormt**. Ook worden de pas geboren **veulens** dan **gebrandmerkt**.

Dit werk is uitgegroeid tot een **atavistische traditie** in de verschillende Galicische dorpen. Het is een wilde strijd tussen mens en paard, waarbij geen enkel hulpmiddel wordt gebruikt om de paarden te onderwerpen. De paarden worden uit de bergen naar beneden geleid, naar de paardenrennen in het dorp waar de verzorging plaatsvindt.

In dorpen als **Viveiro**, **Oia**, **Cedeira** en **Mondoñedo** wordt deze traditie nog in ere gehouden. Het is echter het dorp **Sabucedo** in Pontevedra waar het ritueel, dat **uniek is in Spanje**, het best wordt uitgevoerd. Het zijn de **aloitadores**, de mannen en vrouwen die de paarden in bedwang houden, die uiteraard de hoofdrol spelen in dit traditionele werk. Elk jaar komen er weer een paar jongeren bij die het vak gaan lerén.

Het bijzondere aan deze traditie is dat een deel van de paardachtigen toebehoort aan San Lorenzo, een heilige die de bewoners tijdens een mis aanroepen hadden voordat ze de beesten gingen halen.

Het hele evenement heeft een hoog **antropologisch gehalte** en is erg mediageniek. Daarom komen bezoekers elk jaar in groten getale op het dorp af om dit **etnografische spektakel** niet te missen. Aan het eind worden de paarden weer losgelaten in de bergen om hun **vrije leven** te hervatten.

De viering wordt afgesloten met een heerlijke maaltijd voor de aloitadores en andere deelnemers. Op het menú staan de **typische gerechten** als *empanadas*, inktvis *á feira* en wijn. Een en ander wordt opgeluisterd door **traditionele muziek** met tamboerijn en fluit. Dit is echt een **authentiek evenement dat je niet mag missen**.

Entroido

Een van de meest traditionele feesten in Galicië is **Entroido** of **carnaval**. Dit feest wordt al eeuwen gevierd en is altijd een vrijpostige, **niet-religieuze gebeurtenis** geweest waar iedereen aan mee kon doen. Tijdens de dictatuur was dit feest echter verboden.

Aan dit collectieve vermaak kan iedereen meedoen. Je hoeft je alleen maar te **verkleeden** en je door de tonen van de **charangas** (muziekbands) mee te laten voeren door de straten van dorpen en steden. En als je na al dat feesten weer even op krachten wilt komen, probeer dan een van de lokale seizoensgerechten en sluit je **maaltijd** af met een toetje als **filloas** (pannenkoeken) of **orellas** (gefrituurde deeglapjes).

De provincie **Ourense** heeft de grootste carnavalstraditie. Vooral de **carnavalsdriehoek** Triángulo do Entroido (Xinzo de Limia, Verín en Laza) is bekend. Hier gaan de mensen verkleed als **pantallas**, **cigarróns** en **peliqueiros**. Ze dragen ambachtelijk gemaakte pakken en accessoires die **ver terug in de tijd gaan**. Ze dansen door de straat en gaan de interactie met het publiek aan. Je kunt je ook begeven naar andere dorpen in de provincie Ourense, waar het carnaval weer op een hele andere manier gevierd wordt. We noemen bijvoorbeeld de dorpen **Manzaneda**, **Viana do Bolo** en **Vilariño de Conso**

De eerste geschreven bronnen over de entroido die in **Cobres** in de provincie Pontevedra gevierd wordt, da-

teert uit de 18e eeuw. Er wordt veel aandacht besteed aan **dans** en **volkspelletjes**. De dames gaan gekleed als **madama** en de heren als **galán**. Het zijn prachtige outfits die zorgen voor een hoofse sfeer. Opvallend zijn ook de uitdossingen van de **Xenerais da Ulla**, in hun militaire uniformen met groteske versieringen, die meedoen met dialectische twisten waarin ze de draak steken met lokale, politieke en maatschappelijke onderwerpen.

Ook in de **steden** wordt de carnavalstraditie uitgebreid gevierd. De straten van **A Coruña**, **Ourense** en **Pontevedra** stromen vol met inwoners en bezoekers die verkleed en al dagen achter elkaar carnaval vieren, terwijl de charangas het feest tot in de late uurtjes opluisteren.

Winkelen, mode en ambachtelijke producten

Natuurlijk ga je naar huis met veel foto's en prachtige **herinneringen** die in je geheugen gegrift blijven. Maar zou je niet ook iets typisch Galicisch mee willen nemen, iets wat **ambachtelijk** gemaakt of juist heel **innovatief** is (1)?

Het ambachtswerk in Galicië is kwalitatief hoogwaardig en daarom ook erg gewild. Het **kantwerk van Camariñas** (3), de **keramiek van Sargadelos** (2), de **sieraden van barnsteen** en het **zil-verwerk**. De werkwijzen die gebruikt worden om deze unieke stukken te maken, wordt van generatie op generatie doorgegeven. Veel van de straten en pleinen in de historische binnensteden en dorpen zijn vernoemd naar deze beroepen.

Onder het merk **Artesanía de Galicië** schuilt een hele beroepssector die op **duurzame** wijze te werk gaat en bijzondere beroepen blijft uitoefenen om **unieke producten** te maken, zoals een paar **oorbellen van barnsteen**, een paar **klompjes van hout** (4) en **leer**, een **torque** (Keltisch, **zilveren sieraad**), een **fluit van buxushout** en **velours** of een **sancosmeiro** (zonnehoed gevlochten van stro).

Of kijk je liever uit naar **lekkere streekproducten**? Overal vind je heerlijke **likeuren** in mooie flesjes. De bekendste sterke drank van Galicië is de **aguardiente**, een soort brandewijn waarmee de **queimada** gemaakt wordt. Ook mag de traditionele koffielikeur niet ontbreken na afloop van de

maaltijd. In Galicië zijn er vier **kazen** die beschermd worden met een oorsprongsbenaming en steeds vaker verwerkt worden in de gastronomie.

In Galicië staat de wieg van veel **modemerken** zoals Kina Fernández, Adolfo Domínguez en Roberto Verino. Daarmee is de regio een belangrijke speler in de modesector. Ook de multinational Inditex, met zijn nieuwste modewinkels, is hier gevestigd. Daarnaast vind je in de binnensteden vele boetiekjes met originele alternatieven voor de gangbare mode. Wil je je hart ophalen in een groot winkelcentrum? Marinada City in A Coruña is het op twee na grootste winkelcentrum van Europa.

Festivals en nachtleven

De **binnensteden** bieden eindeloos veel mogelijkheden om op een plezierige manier van het nachtleven te genieten. Begin de avond bijvoorbeeld in een **gezellige wijnbar**, waar je wat lokale **tapas** kunt eten en natuurlijk van een **biertje of Galicisch wijntje** kunt genieten. De sfeer is binnen in de bars en restaurants en buiten op straat erg gezellig.

Ook kun je heerlijk uit eten gaan om de kwaliteitsproducten te proeven, die zowel in **traditionele keukens** op lokaal niveau als in **pionierende keukens** op internationaal niveau zeer gewild zijn. **Cafés, bars** en

discotheken zijn open tot in de late uurtjes... dus je kunt letterlijk uitgaan totdat je erbij neervalt.

Wanneer eind juni, tijdens de nacht van San Juan, er overal **vreugdevuren** worden aangelegd op de **stranden van A Coruña** is de zomer begonnen. Dit is het seizoen dat **kustplaatsen** als Baiona, Sanxenxo, Vilagarcía de Arousa, Ribeira, Mugardos, Viveiro en Ribadeo vollopen met toeristen, die genieten van het strand, het **milde klimaat**, de openluchtconcerten en de beste gastronomie. Het is zeker de moeite waard om op **24 juli** in Santiago de Compostela te

zijn om het **vuurwerkspektakel** te aanschouwen dat afgestoken wordt ter ere van de apostel, die de volgende dag uitgebreid herdacht wordt.

Andere **festivals** die in Galicië plaatsvinden zijn: **Resurrection Fest** (metal en hardcore), **Porta-mérica Rías Baixas** (indie en rock), **SinSal Son Estrella Galicië** (een festival met een geheime line-up op het eiland Illa de San Simón), **Festival de Ortigueira** (folkmuziek). Daarnaast vinden er in alle grotere en kleinere dorpen in de **zomer verbenas** plaats, die vaak samenvallen met de **patronale feesten**.

Op vakantie met het hele gezin

Galiçië is een perfecte bestemming voor het hele gezin. Dankzij het aangename, milde klimaat zijn er dingen te doen voor iedereen van groot tot klein. Ook is het een veilige bestemming waar het massatoerisme nog niet is doorgedrongen. Al met al is de keuze voor Galiçië als vakantiebestemming zeker geen moeilijke.

Er zijn verschillende bedrijven die activiteiten in de buitenlucht aanbieden voor kinderen. Denk bijvoorbeeld aan kanoën, kajakken, boogschieten, rotsklimmen en surfen. Er zijn ook zeilscholen die zomerkampen aanbieden in de verschillende kustplaatsen. In het rustige water van de rías kan in alle

veiligheid gezeild worden.

Er zijn verschillende musea waar het hele gezin zich zal vermaken. A Coruña kent vier interactieve wetenschapsmusea, waar je bijvoorbeeld kunt onderzoeken hoe zehonden eten, sterren kunt identificeren in een planetarium, de cabine van een vliegtuig van binnen kunt bekijken en alles kunt leren over DNA.

In Allariz is er een museum over oude kinderspeltjes. En in het Museo do Ferrocarril (spoorwegmuseum) in Monforte de Lemos leer je alles over de geschiedenis van de trein.

Ook dierenliefhebbers komen

helemaal aan hun trekken. In de dierentuinen van Marcelle Natureza en Avifauna zie je bizons, zebra's, emoes, lama's, rendieren, vossen, flamingo's, gieren, zomertortels en fazanten. Een leuke manier om met de natuur en landbouw in contact te komen is een bezoek aan een kinderboerderij. Dit kan bijvoorbeeld bij Fervenzaventura in het dorp Silleda, Casa Grande de Xanceda en Casa Alvarella. Hier kun je een kijkje nemen in de stal waar de koeien gemolken worden, en in de stallen waar de schapen en geiten slapen, je kunt de pony's borstelen, groenten uit de groentetuin plukken, de kalfjes voeren met de fles en zelfs je eigen brood bakken.

Galicië in de openlucht

Houd je van de natuur? Dan is het **Galicische land** perfect voor jou, met zijn bergen, zee en prachtige platteland. Dankzij het milde klimaat het hele jaar door zijn er veel activiteiten te ondernemen.

Met zijn **1650 kilometer kustlijn** is Galicië een waar paradijs voor **watersportliefhebbers**. Er zijn 20 havens en ongeveer 50 ankerplaatsen die ook via land goed bereikbaar zijn.

De **rias** bieden **beschutting** en **rustig water**, waardoor er hier het hele jaar door gezeild kan worden. Vanaf zee kun je de rijke visserscultuur van Galicië leren

kennen of een bezoek brengen aan het Parque Nacional das Illas Atlánticas. Dat is echt een gedenkwaardige belevenis.

De **golven van de Atlantische Oceaan** trekken allerlei soorten **surfliefhebbers** aan. Er zijn uitstekende **stranden** voor beginners, maar ook plekken die uitdagend zijn voor de gevorderde surfers.

Galicië staat bekend als het **land van de duizend rivieren**. In deze rivieren en ook in de stuwmeren worden allerlei avontuurlijke sporten beoefend, welke op een veilige manier georganiseerd

worden door gespecialiseerde bedrijven.

In het **indrukwekkende** en **afwisselende landschap** vind je een groot aantal **wandelpaden**, die **perfect aangegeven** staan. Zo kun je deze regio al wandelend op een veilige en rustige manier verkennen.

Maar ook de fiets is een goede manier om door deze landelijke omgeving te reizen. Er zijn overal **verhuurbedrijven**. Het moge duidelijk zijn dat Galicië, met zijn prachtige landschappen en heerlijke klimaat, de ideale bestemming is voor buitenliefhebbers.

ESCALA 1:760.000

0 10 20 30 Km

Proyección U.T.M. Fuso 29

- Autosnelweg
- Hoogwaardige autoweg van de autonome regio
- Wegennetwerk van de staat
- Basiswegennetwerk van de autonome regio
- Andere wegennetwerken van de autonome regio
- Provinciale weg
- Spoorweg hogesnelheidslijn AVE
- Smalspoor trein
- Normalspoor trein
- Landsgrens
- Grens van de autonome regio
- Provinciegrens
- LUGO
- Provinciehoofdstad
- Hoofdstad van de autonome regio
- Vigo
- Grote gemeente (> 60.000 inw.)
- Baleira
- O Cádava
- Andere gemeenten
- Grote gemeente
- Vliegveld
- Nationaal park
- Natuurpark

Ontdek Galicië op een natuurlijke manier, een actueel overzicht van de toeristische locaties:

DE AFGEBAKENDE GEBIEDEN

14 gebieden die op een natuurlijke manier afgebakend zijn vanwege hun geschiedenis en bijzonderheden.

Toerismebureaus van Xunta de Galicia

Turismo de Galicia

Estrada Santiago - Noia, km. 3 (A Barcia)
 15897 Santiago de Compostela - A Coruña (España)
 Tel. +34 981 542 500 | Fax: +34 881 995 323
 012@xunta.gal | www.turismo.gal

www.turismo.gal

Tel. +34 981 900 643
e-mail: 012@xunta.es